

נוקדים
מגזין לריקודי עם ומחול

NIRKODA

גלין מס' 102 | דצמבר 2018
לקבלת עתון לחצו **VIP**

עמותת ארגון
המדריכים והיוצרים
לריקודי עם

פסטיבל מחול כרמיאל

20
20

היכוננו לפסטיבל המחול הבינלאומי הגדול בעולם
30 ביוני 2-1 ביולי
33 אגב לפני כולם!

הרקדות ללא הפסקה | כ-100 מופעי מחול מהארץ ומהעולם | מופע זריחה | טקס פרסי המחול | קורס מרקדי חו"ל | תחרויות מחול | מסיבות נוער | מתחם בידה | יריד דוכנים | פעילויות לילדים ועוד...

כרמיאל. מרכז החיים בגליל

JIM GOLD INTERNATIONAL FOLK TOURS: 2020-21

Travel Broadens One!

Our trips are for folk dancers, non-dancers, and anyone with a love of travel and culture.

www.jimgold.com

PERU, BOLIVIA, CHILE: May 23-June 4, 2020 | Led by **Martha Tavera Cuzco**.

Sacred Valley, Machu Picchu, Quechua Village, Lake Titicaca, Uyuni, La Paz, Atacama Desert

ALBANIA and KOSOVO: May 5-17, ext. 17-19, 2020 | Led by **Lee Otterhol**.

Tirana, Durres, Vlora Folk Dance Festival! Kruja, Saranda, Berat, Shkodra, Gjirokastra

NORWAY, DENMARK, SWEDEN: June 9-22, 2020 | Led by **Lee Otterholt**.

Oslo, Gothenburg, Helsingborg, Copenhagen

BULGARIA: August 3-16, 2020 Koprivshitsa Folk Festival Tour!

Led by **Jim Gold, Lee Otterholt, Lee Friedman**.

Sofia, Plovdiv, Bansko, Veliko Turnovo, and Koprivshitsa Folk Festival

GREECE and the GREEK ISLANDS: October 10-23, 2020

Led by **Jim Gold** and/or **Lee Otterholt**.

Athens, Nauplia, Sparta, Olympia, Delphi, Meteora, Mycenae, and Epidaurus Greek Island Cruise to Mykonos, Crete, Rhodes, Patmos, Kusadasi (Turkey), Santorini Ext.: Oct. 23-25

SPAIN: September 16-29, 2021 | Led by **Lee Otterholt**.

Malaga, Cadiz, Seville, Cordoba, Jaen, Granada

GERMANY, AUSTRIA, LICHTENSTEIN, SWITZERLAND: June 16-29, 2021.

Folk Dance and Yodeling Tour. First of its kind!

Led by **Jim Gold, Lee Otterholt** and **Lee Friedman**. *Munich, Salzburg, Innsbruck, Swiss Alps, Lucerne, Zurich*

ISRAEL: October 31-November 11, 2021

Led by **Jim Gold, Joe Freedman** and **Lee Friedman**.

Jerusalem, Masada, Tel Aviv, Galilee, Haifa, Tiberias, Safed, and Golan Heights

TOUR REGISTRATION: Can't wait to go! Reserve my place!

Chose your tour. \$200 per person deposit. Or register and send deposits on line at:

www.jimgold.com/folk-tours

Tour(s) desired

Name Address

Phone (.....) Email

Jim Gold International, Inc. 497 Cumberland Avenue, Teaneck, NJ 07666 U.S.A.

(201) 836-0362 • www.jimgold.com • Email: jimgold@jimgold.com

אם אתה מדריך/ה לריקודי עם או כוריאוגרף/ית

המודעה הזאת מיועדת לך

כשאתה/ה מלמד/ת ריקודי עם אתה/ צריך/ה להיות בטוח/ה ש:

- ✓ אם יתבעו אותך - יהיה מי שיגן עליך
- ✓ אם תפצע /י בתאונה - יהיה מי שיפצה אותך
- ✓ אם יגנבו את הציוד שלך - יהיה מי שישלם לך
- ✓ אם עובד שלך יפגע - יהיה מי שידאג לך

אנחנו מבטחים את המרקידיים והכוריאוגרפים כבר יותר מ-30 שנה לפרטים ולהצטרפות לתוכנית הביטוח המיוחדת שלנו פנו :
דביר רפ - 050-9789719, dvirr@rap-bit.co.il

ביטוח ופיננסים
טלפון: 04-6388052 | www.rap-bit.co.il
רחוב המייסדים 22, בנימינה

מאזן את הרפ ביטוח ופיננסים (מאז 1978)

UNIVERSITY OF GLOUCESTERSHIRE OXSTALLS CAMPUS

All ensuite rooms | Compact campus
All facilities within 5-min radius

9-13 AUGUST
2020

מהול אירופה

MACHOL
EUROPA

SHMULIK
GOVARI

ILAI
SZPIEZAK

HILA
MUKDASI

SHARON
ELKASLASSY

DADO
KRAUS

MOSHE
TELEM

BASIC PRICE £399

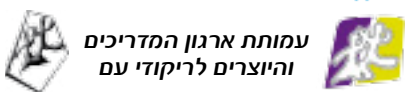
BOOK AT idi.org.uk
ENQUIRE AT info@idi.org.uk

רוקדים

מגזין לריקודי עם ומחול

NIRKODA

גליון מס' 102 | ינואר 2020
לקבלת עתון לחץ **VIP**

■ מו"ל:

"רוקדים נרקודה", בשיתוף המכון לריקודי-עם (IDI), ארה"ב, נשיא: בוב לוין, יו"ר: טד קומט

■ עורכים:

ירון מישר, רות גודמן, דני עוזיאל

■ חברי מערכת:

שני קרני אדוקולסי, הוני גולדפיין, בני לוי, יהודית פיקסלר, רות שנברג

■ עריכה גרפית: אנה קדרי

■ המערכת:

רוקדים,
דרך משה דיין 96/35 ת"א 67320
טל: 052-5620447,
פקס: 03-5614651
דוא"ל: rokdim@rokdim.co.il
אתר אינטרנט: rokdim.co.il

למנוי לחץ כאן

היכנסו לכסטיבל המחול הבינלאומי הגדול בעולם
30 ביוני 2-1 ביוני
כרמיאל

קוראים יקרים,

עוברים לדיגיטל...

זהו גיליון ראשון של "רוקדים-נרקודה" שאינו יוצא בדפוס על נייר, אלא רק בגרסה דיגיטלית. העולם משתנה בקצב מסחרר וגם אנחנו חייבים להסתגל לשינויים. מאוד רצינו להמשיך להפיק את העיתון בדפוס. אנו רואים חשיבות עצומה לאפשרות לאחוז משהו ממשי ביד, וגם לשמור אותו בספרייה.

ספרים עדיין יוצאים בדפוס וגם רוב העיתונים היומיים ממשיכים לשמור להפיק גם גרסה מודפסת לצד הגרסה הדיגיטלית. כך נהגנו בשני הגיליונות האחרונים. אנו גם תומכים ב"קיימות" של כדור הארץ ומבינים שכל תוספת של נייר בהכרח "תורמת" להכחדת יערות ולזיהום סביבתי.

אנו גם ערים לעובדה שחלק מהמנויים שלנו אינם משתמשים באינטרנט כלל ועבורם אולי איננו זמינים כרגע. אנו מתנצלים מראש אך עבורנו זהו כורח המציאות. יחד עם זאת, אנו בוחנים דרכים להפוך את המגזין לזמין דיגיטלית לכולם ונמשיך לעדכן אתכם בנושא. בהתחשב בכל אלה, בסופו של דבר, **הגורם הכלכלי הכריע את הכף**. אין לנו את היכולת להפיק ולשלוח בדואר עיתון מודפס ומכאן שהבירה היחידה עבורנו הינה עיתון דיגיטל זה.

אנו גאים בכך שהעיתונים שלנו שוכנים במקום של כבוד **בבית הספרים הלאומי, באקדמיה למוסיקה ולמחול בירושלים, בספרייה למחול בבית אריאלה**, בתל אביב וגם **בספרייה של אוניברסיטת הווארד בבוסטון**. אנו בטוחים שמקומות אלה יודעים לשמר גם גרסאות דיגיטליות ושמקומות ציבוריים נוספים ישמרו גם הם עיתונים אלה. עבורנו הפקת עיתון זה הינה נכס תרבותי והיסטורי לעולם ריקודי העם ואנו נעשה מאמצים עליונים להמשיך בהפקות אלה.

בגיליון הפעם:

5 **חרש העץ, הכוריאוגרף והריקוד המגולף / דוד בן אשר**

לפני מספר חודשים נפרדנו מיענקל'ה דקל ז"ל, מדור הוותיקים. **דוד בן אשר** הספיק לפגוש אותו בביתו ולשמוע מפיו על שנים רבות של פעילות ריקודים ואחרת.

9 **לזכרו ד"ר דן רונן ז"ל (17.3.1933-2.1.2020) / שלמה ממן**

10 **הדבקה של חיי / חלי לבנה**

חלי לבנה (הצטרפה בעיתון זה לצוות הכותבים שלנו) נפגשה עם **משה אסקויו** לראיון מקיף ושובב עם איש יקר, רב פעלים, שהביא את הרוח הישראלית למחנות בארה"ב ושזכותו יש לנו הרבה הקלטות איכותיות עד היום.

17 **פרסי המחול 2019 בפסטיבל כרמיאל / דוד בן אשר**

20 **פסטיבל אשדודאנס / דוד בן אשר**

דוד בן אשר, ש"רוקד בכל הפסטיבלים" נכח והתרשם מטקס "פרסי המחול בפסטיבל כרמיאל", ומאירועי מחול שונים בפסטיבל אשדוד ובמיוחד מ"המחווה לוותיקים".

24 **פשוט אנשים / רוקדים גם בפולין... / מאיה גבע**

מאיה גבע הצטרפה למחנה ריקודים בפולין עם המדריכה **מיכל בכר** ומביאה לנו את רשמיה משם.

26 **סיפורים קטנים מימים רחוקים / חלק ג': זיכרונות / ציפורה דגן**

ממחברתה של **ציפורה דגן** (אחותו של **יענקל'ה דקל**) - הפרק השלישי הנותן לנו הצצה נוסטלגית לימים עברו.

29 **איזון / גליה בוארון**

ריקוד החודש הפעם מוקדש לריקוד "איזון" של **גליה בוארון** אשר זכה בפרס הראשון בתחרות בפסטיבל כרמיאל. **33 החוויות של אלכס** - הפעם על הרקדת הנוסטלגיה החודשית של **נורית גרינפלד**, "היו ימים", החוגגת יומולדת 6 ולה אוהדים רבים.

35 סיפורה של תאונת מחול - סוכן הבטוח **ראובן רפ**, מביא לנו סיפור דמיוני העלול לקרות, למרבה הצער לכולנו.

קריאה ומחולות מהנים,

ירון מישר, רות גודמן ודני עוזיאל - עורכים

חרש העץ, הכוריאוגרף והריקוד המגולף

דוד בן-אשר
צילומים: דוד בן-אשר
ואלבום המשפחה

מפסטיבלי דליה הגדולים, דרך מופעים ברחבי המדינה וכוריאוגרפיות כובשות ארץ, אל השתתפות בפסטיבלים בעולם, הדרכות של שנים ברוסיה ומדינות נוספות, והגילוף בעץ כמומחה לנגרות. הדמות המיוחדת במורשת המחול של ישראל: יענקל'ה דקל

הארץ, התנסויות בקשיים ובתסכולים, ביופי ובהתעלות, במאבקים ובהתמודדויות, בכישלונות ובהצלחות – תבנית נוף המולדת, במלוא מובן המילה.

כיום מתגורר יענקל'ה בחופית נשוי לזהרה, מדריכת ריקודים גם היא, אבא לנעמה, צחי ומיכל – כולם רקדו בלהקה שלו, סבא ל-10 נכדים וסבא רבא לשני נינים.

□ 15 שנים – 10 תחנות חיים – מספר יענקל'ה

בגיל 5 עזב אבא את הבית, האחות ציפורה התגייסה לפלמ"ח, הופקדתי בידי הסבים שלי. ילדות קשה. כשהייתי בן 9 נפטר אבא והוחלט להוציא אותי מהבית. מאז עברתי בקיבוצים ובמוסדות שונים כילד וכנער. תחילה נשלחתי למגדיאל למוסד של העובד הציוני. הוכנסתי לקבוצת ילדים שכולם עולים חדשים, ניצולי שואה. הייתי הצבר היחיד,

ני נכנס לביתה של משפחת דקל בחופית, ובמבט ראשון, גלריה נפלאה אופפת אותי בעשרות פסלי עץ מגולפים, צורות שונות, גדלים שונים, דמויות, מעשה אמן. בהתבוננות נוספת אני מגלה איזה חוט מקשר בין כל הדמויות המפוסלות בעץ, איזו תנועתיות זורמת, משהו דינמי, מעוצב שובה עין, שובה לב.

לאחר ההסברים של זהרה הרעייה, והסבריו המעמיקים של יענקל'ה עצמו, אני קולט את המסר האמנותי המיוחד של עבודות העץ הפזורות על הקירות, השידות, הארונות, השולחנות, הוויטרונות, בכל חלק מפינות הבית. והמסר אחיד ומיוחד – כל הדמויות המגולפות למשעי, מוטיב מרכזי אחד מוביל אותן – תנועה וריקוד.

באחת אני נחשף לשילוב האמנותי הייחודי, לאמן הדו-צדדי הזה, יענקל'ה דקל שמו, אמנות הפיסול עם אמנות המחול, מהות אישיותו ותוחלת חייו של האיש.

ואכן סיפור חייו ויצירתו של יענקל'ה הם שעטנז בלתי ניתן להפרדה של שני תחומי אמנות, שלכאורה אין קשר מהותי ביניהם, אולם הנה כאן ההוכחה שהקשר הזה קיים והוא חזק ואמיץ ומלווה אותו לאורך 70 שנות יצירה. "תמיד חלמתי להיות נגר, תמיד חלמתי להיות רקדן" מעיד על עצמו יענקל'ה בראיון מיוחד לכתבה זו. החלומות הללו – תמצית חייו, הגשמתם – תמצית יצירתו.

הסיפור מתחיל ב-1936, ברח' שיינקין בתל אביב. בן להורים רופאים יוצאי ורשה, בית מסודר עם 4 חדרים, "החברה הגבוהה" של אותם הימים. המשך חייו של דקל הוא סאגת נוודות בלתי פוסקת, התערות במגוון חיי

יענקלה וזהרה דקל על רקע פסלי הגילוף

הבנים בלהקת עמק חפר - הצ'רקסיה - ממחרזות ריקוד החלוצים.

ציונית בעולם, ובעיקר בארצות חבר העמים עם יהודי ברית המועצות ובארצות אחרות. הכשרות בקורסים בתחומי הכוריאוגרפיה, מוזיקה, שירה, תיפוף, תפאורה, תאורה, הגברה, תלבושות, חגים, מקורות, ריקודי עדות. אורים ותומים בתחום המחול. תקצר היריעה בכתבה זו מלהקיף פועלו זה.

□ **יענקל'ה, ספר על הכוריאוגרפיות שלך.**

בקיבוץ מעגן מיכאל, לרגל חג "יום הים", הופענו בתמונת-מחול "הדייגים". הריקוד בוצע על במה בתוך בריכת דגים, ואח"כ גם על דוברה בנמל הקישון ובכנס המחולות בדליה.

בכפר הנוער "נעורים" עסקתי בהפעלת הריקודים והפעלות בערבי ששי ובחגים. העליתי איתם מופע בצעדת הגדנ"ע עם 64 רקדנים, מופע לציון 30 למפעל עליית הנוער, עצרת בהיכל התרבות. תמונת של "קיבוץ גלויות" עם 80 רקדנים.

ב-1959 ביוזמת זהרה וראש המועצה **חיים בן צבי** הקמתי את להקת "עמק חפר". ניהלתי והדרכת את הלהקה 30 שנה. מנהל הלהקה היה **יוסף שרף** ואחריו **נפתלי בו סירא** והמנהל המוזיקלי **שבתאי ספרא**. התמונות בכוריאוגרפיה שלי הביעו בעיקר חיי כפר, עבודה, חקלאות, חדוות היצירה.

בנות להקת עמק חפר בהשתתפות נעמה, בריקוד הגמלים מתוך תמונה - אורחה במדבר.

ואולי בזכות זה זכיתי לשוקולד מידי השומרים במקום. בכיתי הרבה בלילות, ניתוק מהמשפחה, בדידות מעיקה. משם הועברתי לקיבוץ רמת דוד לשנתיים. היה טוב שם. נסעתי כל יום לגבת, בעגלה עם שתי פרדות, כדי להביא לחם לקיבוץ. משם עברתי לבן שמן ב' - "נעורים" של היום - ואח"כ הכשרה בחצרים ובמעגן מיכאל. כבר בגיל הנעורים היה לי חלום להיות נגר. במעגן מיכאל חינכתי שתי חברות נוער "גלים" ו"חבצלת" ושם גם גיליתי את החלום השני שלי - להיות רקדן.

ב-1952 יצאתי לראשונה לקורס מדריכים לריקודי עם בהסתדרות בניהולה של **תרצה הודס**. עם **יונתן גבאי, דן רונן ויענקל'ה לוי** (הקטן) הוסמכתי כמדריך, עם תעודה כדת וכדין. עוד קודם בנעורים למדתי נגרות, וכך הגשמתי את חלומות חיי, במקביל - נגרות וריקודים.

התגייסתי לנח"ל בגרעין הקיבוץ המאוחד, להיאחזות קציעות. מטעם הנח"ל יצאתי לקורס מדריכי ריקודים בבית דראס (בסיס קורסי המכי"ם של הנח"ל). כבר במסגרת הנח"ל הפגנתי את כישורי הריקודיים בארגון מסיבות, הופעות, ערבי הווי, קומזיטים, טיולים, הרקדות של החברה, ארגון חגים, כל פעולות התרבות. המשכתי בכך עוד שנים במעגן מיכאל, כשאני מתמקצע משנה לשנה.

שיבוצי בקיבוץ בענף הדייג לא תאם את שאיפותיי וכישורי, מה שהביא לעזיבה לחיים חדשים עם שתי אהבותיי - הריקוד והנגרות. בהמשך פעילותי התרבותית, במסגרת עבודת הכוריאוגרפיה במועצת עמק חפר, נחשפתי לאהבתי השלישית, שהפכה לאהבה הראשונה שלי - **זהרה בלפר** שהפכה לרעייתי ואם שלושת ילדיי. לבסוף התמקמתי בחופית, שם אני מתגורר בביתי המטופח עד היום.

עשרות שנים יענקל'ה במוקד העשייה הריקודית בישראל ובעולם הגדול. ברקורד שלו מופעים וכוריאוגרפיות בהיקפים עצומים. הקמה וניהול במשך 30 שנה של להקת המחול "עמק חפר", הופעות מחול באירועים לאומיים, מעל במות מרכזיות בפסטיבלים והרקדות המוניות. יצירת ריקודי עם פופולאריים. פעילות חינוכית

באחת אני נחשף לשילוב האמנותי הייחודי, לאמן הדו-צדדי הזה, יענקל'ה דקל שמו, אמנות הפיסול עם אמנות המחול, מהות אישיותו ותוחלת חייו של האיש.

נעמה דקל שטרית בתמונת השבת - מהווי חיי השבת בכפר, ביצוע להקות המחול של עמק חפר עם המנגינה - ירדה השבת

זהרה ויענקל'ה דקל עם להקת עמק חפר בבנייני האומה בריקוד החלוצים הצעירים עם החלוץ הוטיק - דוד בן גוריון.

כמה מיצירות הבמה החשובות בלהקת עמק חפר היו "בפאת הכפר" ב-1961 לרגל 50 שנות התיישבות. בריקוד זה הבחורים מסמלים את מכונות השדה - המקצרה והקומביין והבנות מאלמות את אלומות הבר. בריקוד-תמונה "הראשונים" ביימתי את העלייה הראשונה עם צ'רקסיה, פולקה וקוזצ'וק, ובריקוד - תמונה אחרת היה דגש על ריקודי עדות - חסידי, תימני, רומני, אמריקאי, רוסי, תורכי.

באירוע אחר העליתי את "דבקה גלבוע" של **רבקה שטורמן**, שם ביימתי את בחורי העמק עולים לכבוש את ההר במבט למעלה ונסיגה במורדות ההר, הסיפור החלוצי בתוך הריקוד. לפסטיבל המחול בצמח עשיתי כוריאוגרפיה של מלחמה, גם זהו חלק מהווי חיינו.

חיברתי בחיי 40 תמונות-מחול לבמה. מהבמה ירדו לעם מספר ריקודים, ביניהם ריקודים שנקדים עד היום: הורה חפר, אגלי טל, עם סגולה, מלאו אסמינו בר, בגון בליל לבנה והורה סחרחורת.

העליתי מופעים על במות ישראל מהצפון עד אילת. ב-1962 העלינו מופע בבנייני האומה בו צפו גדולי המנהיגים. ב-1968 מופע "הראשונים" על הבמה המרכזית בכנס המחולות בדליה, בו הייתי הכוריאוגרף של הסוויטה החקלאית במסגרתו נרקד "מלאו אסמינו בר" על 5 במות. בשנות ה-80 הופעות בגרמניה ב'זיגן, (העמק ה'תאום' לעמק חפר) בתמונות-מחול: "מגלות לגאולה", "הבו לבנים", ו"משוט בארץ".

200 רקדנים, נגנים וזמרים, לקחו חלק בלהקה המיתולוגית של עמק חפר בה שמתי דגש על הוויית הארץ - משחקי ילדים, עבודה, מים, בניין הארץ, מסורת, קיבוץ גלויות, חגי ישראל ועוד. להקת עמק חפר הינה גולת הכותרת של עבודתי הכוריאוגרפית.

הפקות נוספות שעשיתי:

- חג ה-40 לצור משה - מופע על 3 במות עם 150 רקדנים.

יענקל'ה דקל ואמירה ספורים בריקוד - גוזלי.

- לעיריית גבעתיים העמדתי ערב שלם של מחול, שירה, נגינה, מצגת והנחייה עם הלהקה של העירייה. הלהקה הופיעה בהולנד עם משלחת צה"ל.
- עבודה אמנותית בעיריות נתניה, חדרה, גבעתיים, ונוה הדסה.
- חג העומר בקיבוץ שובל וחגים בכל אזור עמק חפר.
- מופע מיוחד לאורט ישראל לכנס העולמי של אורט במלון דן, תל אביב.
- ב-1968, בכנס המחולות בדליה, בניהולה של **שולמית בת דור** העליתי כוריאוגרפיה על 5 במות בתמונות של חלוצים, ואני בתפקיד סולו בריקוד "מלאו אסמינו בר".
- במשך 20 שנה הייתי שותף להדרכה בקורסי המדריכים לריקוד עם, ביניהם בוינגייט עם נינה אורעד, וכן בקורסים בתל אביב, חיפה, עפולה, ירושלים, גבעת וושינגטון, הקיבוץ המאוחד והיו עוד.

□ **ספר משהו יענקל'ה, על עבודותיך מעבר לים, במחוזות רחוקים.**

ב-1957 יצאתי כרקדן במשלחת ישראל לפסטיבל הנוער במוסקבה. זה היה עוד בתקופת מסך הברזל והפגישה עם יהדות הדממה הייתה עבורי חוויה מרגשת עד מאד. נפגשנו די בחשאי עם יהודים בבית הכנסת ומחוצה לו.

יענקל'ה דקל מתופף בתוף מרים עם להקת עמק חפר השנייה - 1962, בקטע ביניים.

לימדנו אותם 40 ריקודי יסוד עם תרגום לרוסית. בכל סמינר השתתפו כ-85 סטודנטים וכך הכשרנו כ-800 מדריכים, לרבות העמדת כוריאוגרפיות וחגי ישראל

ממש נישקו לי את הרגליים כיהודי שבא מארץ הקודש. האחראי למשלחת הזאת היה **זאב חבצלת ז"ל**, אשר בחר את המובחרים מתוך 400 מועמדים, ואני כאמור ביניהם. כבוד גדול זה היה אז. לבשנו חולצות לבנות ככתם לבן ליד ארון הקודש שם חילקנו 100 ערכות תפילה ליהודי המקום. אמרו לנו שאלפים מחכים בחוץ, רוצים לגעת בנו. אני זוכר שיהודי אחד בא, לחץ ידדים לחברי המשלחת ובמקום מת. חוויה קשה.

גם בפסטיבל הנוער ב-1959 בוניה יצאתי כרקדן במשלחת ישראל (גילוי נאות: כותב כתבה זו השתתף באותו פסטיבל כשחקן כדורעף של נבחרת ישראל. ד.ב.א.). כרקדן יצאתי בשליחות גם לצרפת, להולנד, לגרמניה ולבלרוס.

במינסק ניהלתי סמינר לילדי נעל"ה (נוער עולה לפני ההורים), במשך חודש ימים לילדי בלרוס והפרי-בלטיקה ולאחר מכן ילדי נעל"ה הגיעו לארץ ללימודי תיכון, בגרות וגיוס לצה"ל.

להקת עמק חפר בסיוור הופעות בגרמניה

□ ספר על השליחות הציונית הגדולה שלכם.

בשנות ה-90, יצאנו אני ורעייתי זהרה, שגם היא מדריכת ריקודים מוסמכת, למשימה חשובה בארצות חבר העמים. ביוזמת לשכת הקשר וזה שעומד בראשה **יאשה (יעקב קדמי)**, הוזמנו להדרכת מורים ומדריכים למחול להכשירם ללימודי הפולקלור הישראלי בכל בתי הספר והמרכזים הישראליים, כך יצאנו במשך 8 שנים בתקופות חגי תשרי וחג הפסח והדרכנו מאות סטודנטים ומורים מהאקדמיות למחול בשמונה שנות הפעילות הזו. לימדנו אותם 40 ריקודי יסוד עם תרגום לרוסית. בכל סמינר השתתפו כ-85 סטודנטים וכך הכשרנו כ-800 מדריכים, לרבות העמדת כוריאוגרפיות וחגי ישראל.

באחת הנסיעות מצאנו בעיר סטנוב שבאוקראינה את הבית של אבא של זהרה, חוויה מרגשת מאד. גילינו שם גם את בית הכנסת ההרוס והמוזנח, ששוקם לתפארת על ידי איש המקום, עשיר ובעל חוש היסטורי. במשימה הזאת ראינו שליחות לאומית ממדרגה ראשונה. לאחר הסמינרים עברו החניכים-מדריכים בקהילות היהודיות ברחבי חבר העמים והביאו משהו משמעותי מתרבות ישראל אל אחינו שם. בהמשך עברנו למזרח הרחוק של סיביר לקמצ'טקה ועד מערב אודסה הגענו - הקמנו בית ספר רוקד בחבר העמים.

□ והנגרות, אמנות הפיסול, יענקל'ה?

התחלתי כמורה לנגרות ובהמשך קיבלתי מלגה מטעם ההסתדרות הגרמנית לקורס נגרות בגרמניה. המשכתי להתקדם עד לתפקיד רכז מחלקת הנגרות באורט, תפקיד אותו מילאתי מספר שנים באהבה רבה. עם הזמן נמשכתי לאמנות העץ ולגילוף אמנותי. שנים עסקתי בזה כהובי מרכזי בחיי. באופן טבעי כיוונתי את מושאי יצירותיי אל אהבתי והתמחותי השנייה, המחול. הנה תראה את הפסלים שלי, המביעים לא רק את התנועה הריקודית, אלא גם את התחושות, המצב הפיזי והנפשי שלהם. הנה כאן, למשל, אני מביע בפיסול חלוצים עייפים

יענקלה עם אחד מפסלי הריקוד שלו

מעבודה, אחיזה כפופה אך עם רגיעה ושמחת חיים עם אמא אדמה. כך מצאתי את האינטגרציה המושלמת בין כישורי הריקוד שלי וכישורי הגילוף. זוהי מורשתי לארץ ישראל שכה אני אוהב ולעם ישראל בו השקעתי כל כך הרבה בהוויית חיי.

ביתם של **יענקל'ה וזהרה** היה במשך 12 שנים למקום כינוסם של כ-100 וותיקי המדריכים לריקודי עם, שחגגו בכל שנה את ט"ו באב-חג האהבה, במפגשים חברתיים בהם, ניגנו, שרו, סיפרו וכמובן רקדו את המורשת התרבותית היקרה כל כך לחבורה זו.

תרומתו של **יענקל'ה דקל** לתרבות ישראל בארץ והפצתה בקרב יהדות הגולה, מעמידה אותו בשורת המשפיעים התרבותיים החשובים ביותר של מדינת ישראל.

מערכת רוקדים-נרקודה
משתתפת בצערה של משפחת דקל
עם מותו של יענקל'ה תנצב"ה

סולו יענקל'ה דקל - מתוך הקזאצ'וק בסיום תמונת החלוצים.

לזכרו

ד"ר דן רונן ז"ל (17.3.1933–2.1.2020)

שלמה ממן

התפקידים המכובדים בהם כיהן, היה דן איש נעים הליכות, צנוע וענוי, שדיבר אל כולם בגובה העיניים. תמיד ניתן היה להיוועץ עמו בכל נושא. אני אישית נעזרתי בו רבות במגוון נושאים, ובמיוחד כשהענקנו תעודות הוקרה לאמנים ויוצרים חשובים ב"פסטיבל כרמיאל" או בפסטיבל "רוקדים אביב ברחובות". דן, בדרכו המיוחדת, ידע לתמצת את העשייה הגדולה שלהם למשפטים קצרים המבליטים את תרומתם האדירה לתרבות ולמחול הישראלי.

קטונתי מלייצג את המדריכים, המרקידים, הכוריאוגרפים ויוצרי הריקודים, אך זה המקום להוקיר את פועלו ותמיכתו רבת השנים, בנו ובמיצובה של תנועת ריקודי העם, כתנועת מחול מובילה וחשובה בישראל. לכתו מאיתנו היא אבדה גדולה למחול הישראלי בכלל ולתנועת ריקודי העם בפרט. יהי זכרו ברוך לעד.

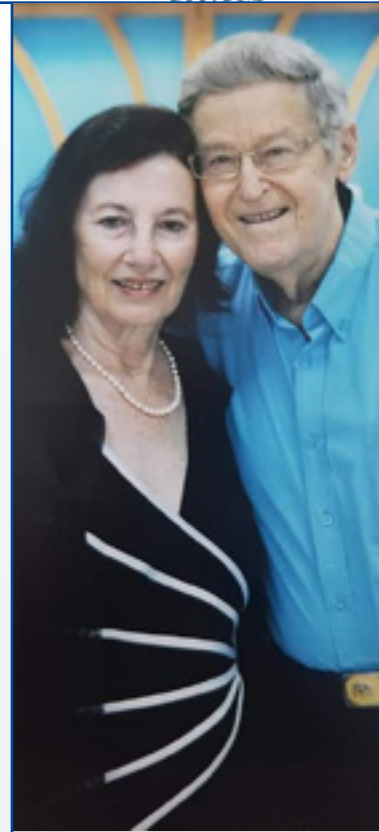
דן היה מהאבות המייסדים של המחול הישראלי בארץ. הקדיש את חייו למחול הישראלי בארץ ובעולם והיה בין מקימי "פסטיבל מחול כרמיאל". דן היה קשור בנימי נפשו לתנועת ריקודי העם. טיפח ושימר את הפולקלור ומורשת מחול העדות והמיעוטים בישראל, כתב את הספר "ריקודי-עם בישראל", כתב מאמרים רבים על המחול הישראלי, עסק שנים רבות בפעילות ציבורית והתנדבותית, ייסד והקים את להקת הסטודנטים של ירושלים ותמיד העסיקה אותו השאלה הגדולה ריקודי עם לאן?

דן בשבילנו היה המנחה האולטימטיבי של כל מופעי המחול בארץ. הנחה במקצועיות רבה, מופעים של להקות מחול, מופעים לתיירים, ופסטיבלי מחול ארציים כמו מפגש הרוקדים בצמח, פסטיבל כרמיאל ועוד. דן תיבל את הנחייתו בהרבה ציטוטים מהמקורות, מאמרות חז"ל ועם הרבה מאוד הומור שהיה כה אופייני לו ושיתף את הקהל בשירה בציבור, כשהוא מלווה בנגינת אקורדיון. תרומתו לתנועת ריקודי העם ולמחול הישראלי בכלל הייתה אדירה. כמי שכיהן כיועץ פדגוגי לשלושה שרי חינוך וכראש מנהל התרבות, היה דן הנציג והדובר שלנו במשרד החינוך והתרבות.

דן היה שותף לפרויקטים גדולים שנעשו בשיתוף פעולה עם הוועד הפועל של ההסתדרות, בראשות מנהלות המדור לריקודי עם לשעבר הגברות **תרצה הודס**, **ברכה דודאי ז"ל** ו**רינה מאיר**. בפעילותו הענפה כיהן כיו"ר הנהלת הבלט הישראלי, יו"ר הנהלת בצלאל ויו"ר הנהלת סיאוף ישראל (ארגון בינלאומי של פסטיבלי פולקלור בארץ ובעולם). למרות התארים וש

גם עיתון זה, "רוקדים-נרקודה", חייב רבות ל**דר' דן רונן** על הסיוע הרב שהעניק לנו בתפקידו כראש מינהל תרבות. מגזין זה נשלח לספריות ציבוריות רבות ברחבי הארץ והתמורה שקיבלנו ממינהל החינוך על מנויים אלה, סייעה לנו רבות. **ירון מישר, רות גודמן ודני עוזיאל**, עורכים

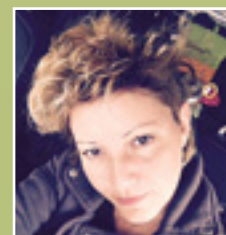
מערכת "רוקדים-נרקודה"
מרכינה ראש ומשתתפת בצערה של **משפחת רונן** הענפה ובאבלה של תנועת ריקודי העם בארץ ובעולם עם מותו של **דר' דן רונן ז"ל** יהי זכרו ברוך

משה אסקיו

הדבקה של חיי

חלי לבנה

כשמשה אסקיו שמע את המנגינה הערבית המיוחדת על הכביש המהיר בארה"ב, הוא עצר מיד בשולי הכביש, ותוך עשרים דקות כמעט סיים לחבר את "דבקה כיף". אבל אז, ניידת משטרה עצרה לפתע לצידו. מהניידת יצא לכיוונו שוטר אמריקאי מדוגם בעל מבטא רוט ואמר לו בקול: "Why are you dancing on the road man?!" (מדוע אתה רוקד על הכביש?!). השוטר שלף את מחברת הקנסות שלו מכיסו ומיד נתן למשה דו"ח וזימון לבית המשפט.

"הגיע יום הדין והייתי חייב לנסוע ולהתייצב בבית המשפט", מספר אסקיו. "משהו גרם לי לקחת עימי את קלטת המוזיקה של הריקוד 'דבקה כיף' למשפט. רציתי שהשופט ירגיש בעצמו את הדחף הגדול שהיה לי ברגעים ההם שרקדתי בצידי הכביש המהיר.

כשהתחיל המשפט שלי, אותו שוטר שעצר אותי אמר לשופט: "האיש הזה רקד על הכביש המהיר!". השופט פנה אליי, הביט בי ונתן לי את רשות הדיבור. ביקשתי ממנו להפעיל את המוזיקה, ובלי הרבה דיבורים, רקדתי לצליליה של הדבקה שלי, וטענתי בפני השופט: "Should I get a ticket just because I was dancing?" (האם אני צריך לקבל דו"ח רק בגלל שרקדתי?) להפתעתי הרבה, השופט שראה את הריקוד, קיבל את טענותי בנושא.

משה נולד בשנת 1931 וגדל בשכונת זיכרון טוביה בירושלים, לאחר עשרות שנים שבהן גרה משפחתו של משה בתחום החומות של העיר העתיקה. בילדותו, דיבר משה לדינו עד שהלך לגן עברי למד עברית.

אימא שלי נולדה בישראל, אבל משפחתה מהרי המגרב. אבא שלי, גם הוא נולד בישראל ומשפחתו מאזור מוניסטר אשר במקדוניה. כשנולדתי קראו לי בכלל מואיז, אבל

כשהתקדמתי לעבר בית הקפה הירושלמי בו קבענו משה ואני, בלטה מרחוק מבין כל הסועדים, דמות של אדם מבוגר, לבוש חולצה משובצת ומכופתרת, מכנסי סיגר מחויטים ופנים מגולחים למשעי. ראשו עטור תלתלים לבנבנים דמויי עננים של סוף החורף ושפם מסודר שסימן לי בביטחון, אפילו מרחוק, שאכן זהו משה אסקיו. משה ישב על כסא בית הקפה והמתין. הוא נראה מסוג האנשים שגילם המבוגר מסתיר מאחורי וילון ישן אינספור סיפורים מרעננים ומסקרנים אודות חייו. "הו, הנה היא באה!" הוא התרומם בבת אחת וקרא לעברי. עיניו הכחולות והשובבות חייכו אליי ויכולתי לראות מיד שהחזות המבוגרת שלו היא רק סיפור כיסוי של בחור צעיר, שובב ואנרגטי, כפי שכולנו מכירים אותו, בחור שכל החיים לפניו.

משה ליד הבית בו גדל בשכונת זיכרון טוביה בירושלים

משה אסקיו

משה מוביל את הדבקה

ערב אחד בצופים, ביום של הרקדה, בחורה מתוקה בשם תקווה התקרבה אליי ורצתה לרקוד איתי קרקוביאק. אני, שהייתי ילד מאוד ביישן שרוקד רק הורה ומעולם לא רקדתי עם בחורה, הסכמתי לבקשתה של תקווה ורקדנו יחד. באותו הערב לא יכולתי להפסיק לרקוד איתה. הרגשתי שאני בתוך חלום. עד היום אני זוכר את המגע התמים הראשוני הזה איתה. כל אותו הערב הרגשתי נהדר! אז גמלה בי ההחלטה ללמוד לרקוד ברצינות.

התחלתי ללמוד בלט אצל **רינה ניקובה**, חלוצת הבלט הקלאסי בישראל. ניקובה ניהלה את להקת הבלט של האופרה הארצישראלית, ואף הקימה את להקת הבלט התימני ואת "הבלט הירושלמי לתנ"ך ולפולקלור", ושילבה בין בלט קלאסי לצעדים תימניים. בשלב מסוים, הלהקה נסעה להופיע בדרום אפריקה. לאחר מכן נסעתי לצרפת. שם למדתי ג'ז ומחול מודרני. הייתה תקופה קצרה בצרפת שצפיתי בהופעותיו של **ג'וקי ארקין**. ארקין היה

משה רוקד עם אשתו חנה

נפטר. הסתובבתי המון בשוק מחנה יהודה עם יוסי, חברי הטוב. אימא של יוסי גרה במרכז השוק בקומה השנייה של הבית. כשהיא רצתה לערוך קניות, היא הייתה עורכת אותן דרך החלון... היא הייתה צועקת לירקן: "שמעון, הירקות שלי מוכנים?!" יוסי רצה בשלב מסוים בחייו להעביר אותה מהמגורים בשוק למקום פחות הומה אדם, אך היא סירבה בתוקף.

כשהייתי ילד אהבתי לשחק כדורגל ולא רקדתי. כשהגעתי לגיל 15, הצטרפתי לתנועת הצופים הירושלמית, וכל מוצ"ש קיימנו ערב ריקודים ושיחקנו משחק שנקרא: "מי זאת מסתובבת מסביב לגורן?" במשחק הזה כולם עומדים ומוחאים כף לצילי המוזיקה. כל אחד שנכנס למרכז המעגל, בחר בת זוג שהחליפה אותו במרכז וכן הלאה. רקדנו הורה במשך שעות, רקדנו והזענו להנאתנו וההורה הייתה חלק בלתי נפרד משגרת תנועת הצופים.

כך רקדנו בהורה כף

"ראיתי בחיי
המון להקות
שרוקדות דבקה.
התאהבתי
בסגנון הריקוד
הזה. בעיניי
הדבקה היא
ריקוד בעל
עוצמה רבה.
משהו שמשרה
אווירה חזקה.
הדבקה היא
ריקוד מאוד
גברי ומסוגנן"

משה רוקד עם יענקלה לוי ז"ל על יד הבית

יש לי ריקוד נוסף בשם: "אילו ציפורים". אנשים התרגלו שאני מחבר בעיקר דבקות לשירה הערבית, ואז חיברתי את הריקוד "אילו ציפורים". יום אחד רוקד בא אליי אחרי שחיברתי את הריקוד ואמר לי: "סוף סוף יצרת ריקוד לשיר ישראלי..." אבל מה שהוא לא ידע זה שהשיר "אילו ציפורים" תורגם מצרפתית לעברית על ידי **נעמי שמר** והוא לא בדיוק ישראלי...

עם "דבקה גיד" יש לי סיפור קצת כואב... חיברתי אותו בביתי שבארה"ב. באותו היום שהתחלתי לחבר את "דבקה גיד", הכל זרם מצוין. הרגשתי צעד אחר צעד שהנה אני יוצר את הריקוד הנכון... אבל רגע אחד, אחרי שביצעתי איזו תנועה עם הרגל, שמעתי לפתע: 'טק!' איזשהו רעש חזק, כמו מין סוג של משהו שנקרע לי ברגל. כמעט וסיימתי כבר את הריקוד... אבל אחרי בדיקה, הסתבר לי שקרעתי את הגיד ברגל, ולכן קראתי לריקוד הזה: "דבקה גיד"...

□ ספר לי קצת על המחנות שהעברת בארה"ב

היו לי מחנות לריקודים עם: תמיד חשבת ש"איי דיסקאברד אמריקה!" (שאני גיליתי את אמריקה) הרגשתי שליחות אמיתית, כי שלחתי דרך הסוכנות היהודית הרבה עולים חדשים לארץ ישראל, שהתחננו פה בארץ ונשארו כאן בזכותי והקימו משפחות. המחנות שלי בארה"ב באמת היו שם דבר, עם כל הצניעות. אנשים לא רצו לחזור

פנטומימאי, רקדן, כוריאוגרף ושחקן ישראלי. הוא היה בוגר המחזור הראשון של להקת פיקוד מרכז, למד משחק באולפן הדרמטי של **משה הלוי** ופנטומימה אצל **שייקה אופיר** ז"ל. תמיד רציתי לקבל עוד ועוד ניסיון בריקוד, בכל מיני סגנונות. רציתי שמישהו מקצועי ילמד אותי.

□ איזה סגנון אתה אוהב במיוחד?

אני חושב שאני הכי טוב בריקודי דבקות. זו גם האהבה הגדולה ביותר שלי.

□ איך הגעת מבלט דווקא לדבקות?

תמיד אהבתי לשמוע מוזיקה ערבית. אימא שלי רקדה בבית בסגנון ערבי לצלילי מוזיקה ערבית, ואבא שלי היה יושב ומנגן על התוף בזמן שאימא רקדה. כך גדלתי. ברדיו, בקול ישראל, היו משדרים אחת לשבוע במשך חצי שעה בלבד מוזיקה ערבית יפה. כל מה שספגתי בילדותי מהמוזיקה, מהבית, הביא אותי לאהוב ריקודי דבקה. יש לי כעשרים ריקודי דבקה שנרקדים היום בכל העולם. ראיתי בחיי המון להקות שרוקדות דבקה. התאהבתי בסגנון הריקוד הזה. בעיניי הדבקה היא ריקוד בעל עוצמה רבה. משהו שמשרה אווירה חזקה. הדבקה היא ריקוד מאוד גברי ומסוגנן"

■ גלגולו של ריקוד...

□ משה ממשיך:

אנשים רוקדים לצלילי הריקודים שחיברתי, אך רק מעטים מכירים את הסיפורים שמאחורי השירים. את דבקה רמות, למשל, חיברתי אחרי שבתי אירית עברה לגור בשכונת רמות בירושלים. יום אחד רוקדת באה לעברי ואמרה לי שאחת הסיבות העיקריות שבזכותן היא רוקדת ריקודי עם עד היום היא בזכות קיומו של הריקוד דבקה רמות. ובאמת, עד היום הוא רלוונטי בכל החוגים.

בהדרכה בקאמפ בתנועה באילת

משה אסקיו מדריך את הרוקדים

חייבים להיות בקשר אחד עם השני. צעד אחד חייב להיות מתאים ומחובר לצעד הבא אחריו. אני לעולם לא אחבר לריקוד, למשל, צעדה תימנית שמיד אחריה יבוא צעד רומני. זה לעולם לא יקרה. ואם יש לי מעט ביקורת על תהליך היצירה העכשווי זה שהיום יוצרים יכולים 'ליפול' בקלות למקום הזה של חוסר התאמה בין צעד אחד לשני או של הוספת אלמנטים מיותרים.

■ משפחה וחברים מספרים

■ אירית אסקיו וקנין, בתו של משה

נולדתי ב-1965 בארה"ב. הוריי התחתנו שם וגרנו במנהטן. אבא הגיע מישראל ב-1961 ונישא לאימא ב-1963. הם הכירו בהרקדה ב"Y", ברחוב 92 במנהטן, הרקדה שממשיכה להתקיים גם היום. אני ואחותי היינו מעורבות מגיל צעיר מאוד בכל המחנות והריקודים. אבא

החל לקיים את המחנות ב-1968 כסופי שבוע של ריקודי עמים, וב-1972 החל לקיים מחנות ארוכים יותר של עשרה ימים.

בסוף שנות השבעים הוא החל עם המחנות של ריקודי עם ישראלים בלבד. מה שהיה מיוחד זה שהגיעו יוצרים של ריקודים בלקנים, רומנים, רוסים, מקסיקנים, ממש מכל רחבי העולם, ולימדו את הריקודים בעצמם. המחנה היה סוג של השתלמות. המון מרקידים הגיעו כדי ללמוד את הריקודים ישירות מהיוצרים וחזרו להרקדות שלהם בעולם כדי ללמד. כך הפיצו את הריקודים למעשה.

היו ערבי כישרונות עם הופעות במחנה, היו אחה"צ של תלבושות אתניות ורקדו עם התלבושות, הכל היה מאוד צבעוני. היו שיעורי מוזיקה של תיפוף ודרבוקה וחליל

הביתה. כל מחנה היה בין שלושה ימים לשבוע, והיו אפילו מחנות של שבועיים ימים.

לכל מחנה הייתה תוכנית מסודרת וכוריאוגרפים ומרקידים היו באים ללמד: **שלמה ממון, משה תלם, מאיר שם טוב, אבנר נעים** ועוד ועוד. הם באו ולימדו את הריקודים שלהם בלימוד בכורה, עוד לפני שמישהו ראה את הריקודים. והייתה מישהי אחת מיוחדת, מדריכה בחסד עליון. הכי טובה שהייתה בזמנו בעיניי, וקוראים לה: **איילין וינשטוק**. מעבר לחינניות והיופי החיצוני והפנימי שלה, היא ידעה ללמד ולהסביר את הריקודים בצורה מאוד טובה ונכונה. לעיתים חיברתי ריקוד, לא זכרתי את הצעדים שלו... מיד איילין תיקנה אותי והזכירה לי מה צריך לעשות...

□ **אפרופו נשים בריקודי עם, למי העולם הזה שייך לדעתך?**

אין שייכות לאף אחד. זה נכון שמבחינה מקצועית לא היו הרבה נשים שלימדו. אני באופן אישי הרגשתי שאין להן מספיק את ההעזה והאומץ לעשות את זה. לא יודע מדוע, למרות שכשרון ויכולת לרקוד בצורה טובה כן היו. אני בעד שנשים יחברו ריקודים וכמה שיותר. אנחנו דמוקרטיה!

□ **ספר לי על תהליך היצירה שלך**

בעיניי קודם כל ישנה המוזיקה, אבל היו לי מספר ריקודים שחיברתי מבלי שהייתה לי כלל מוזיקה. רק אחרי שחיברתי ריקוד מלא, מלחין כתב לי את המנגינה. "דבקה עוד", למשל, הוא ריקוד כזה. חיברתי את הצעדים ו**שלמה שי** הלחין את המוזיקה. הבחור שניגן את 'דבקה עוד' היה בכלל מארמניה.

כשאני שומע לראשונה מוזיקה שמוצאת חן בעיניי, אני חושב על ריקוד חדש ולאט לאט זה מתגבש בי. סגנון הריקודים שאני אוהב ומחבר הוא מורכב וקשה. חשוב לי מאוד שהריקוד יהיה מסוגן ומתאים מאוד לכל צליל וצליל שאנחנו שומעים בו. אני לא רוצה 'לדחוף' סתם מחיאת כף בלי סיבה טובה למחיאה שכזו. הצעדים

משה עם איילין וינשטוק

את הזיכרון הזה לא אשכח לעולם. ניגנתי את הריקוד, נכנסנו למעגל ורקדנו כולנו מסביב למשה. עד היום אני זוכר היטב את האושר שנסב על פניו. הרגשנו גיבוש מיוחד, כי זה נדיר שנרקוד את הריקוד הזה כולנו ביחד.

משה עם הנכדה אלה

משה רוקד את הרעקוד "תפילת מיכל" עם הבת הצעירה מיכל

הריקודים שלו. אבא מאוד השפיע עליי. במהלך השנים הרקדתי בעיקר ילדים ונוער בכל מיני מסגרות. הדרכת להקות מחול בירושלים ובמודיעין, יצרתי ריקודי ילדים וכשעליתי לארץ רקדתי ב"הורה ירושלים".

כשהיו לי רגעי משבר, אבא תמיד עזר לי. הוא דואג לי מאוד. גם היום כשאני בת 50, הוא רוצה שאני אתקשר כשאני מגיעה ליעד. עד לא מזמן, כשהיה בן שמונים, אבא היה מגיע לישראל והולך להרקדות עד ארבע בבוקר. הוא היה נוסע לכרמיאל באופן קבוע. לפני כחמש שנים, אבא הגיע ל'קמפ בתנועה' של גדי ביטון, אז אני, מוטי בעלי וארבע בנותינו נסענו כדי לשהות איתו יחד בקמפ באילת. החוויה הייתה מדהימה. נהנינו ורקדנו את הריקודים שלו, עשו ערב שלם ופאנל ומצגת לכבודו. אימא שלי נפטרה לפני שמונה שנים. היא הייתה יהודיה אמריקאית יהודיה. כשאימא הייתה נערה, היא הגיעה לעבוד בקיבוץ והתאהבה בישראל. היא החלה לרקוד ריקודי עם ושם למעשה הכירה את אבא. לאימא שלי היה חלום לעלות לישראל שלבסוף היא לא הגשימה. היא הייתה מאוד ציונית ואהבה כל כך את ישראל. אהבה את הצבא והמדינה. ריקודי עם היוו עבורה את הדרך למקום הרגשי הזה".

הוריי נפרדו כשהייתי בת 25. אימא שלי חלתה בפרקינסון כשהגיעה לגיל 50 ועברה לגור במערב, בפניקס, אריזונה. לבסוף היא נפטרה מסרטן כשהייתה בת 70. אימא מאוד עזרה ותמכה באבא. אבא הוא אומן ויוצר והיא התמודדה עבורו בכל האדמיניסטרציה באנגלית ומול הרשויות. אימא כל כך אהבה את העולם הזה. הריקודים היו כל עולמה אחרי הילדים והנכדים.

■ אלה ששון

(נכדתו של משה וביתם של אירית וקנין ויורם ששון)

"סבא, אתה רואה? כשיש שני סימני וי כחולים, זה אומר שהוא קרא את ההודעה שלך" הסבירה אלה לסבא משה

והיוצרים שהגיעו מאותן ארצות, למשל מבולגריה, הביאו עימם תקליטים ותלבושות מקוריות והיו מוכרים במחנה. היו גם להקות מחול שהופיעו בהתנדבות בשביל ההווי. הגיבוש היה מטורף. בכל שנה הייתה חולצה חדשה שייחדה את המחנה.

לאבא הייתה קנטינה שהיה מכין בה פלאפל וחמום. הכל מעשה ידיו. הייתה שנה אחת שאבא בישל הכל לכולם במשך שלושה ימים שלמים, רק כי הוא לא אהב את האוכל של המקום. המחנות התקיימו בקמפינג של ילדים בפרברים, ליד אגם שיכולנו לשחות בו, ומסביב יער פסטורלי. במחנה של חורף היינו מחליקים על הקרח של האגם הקפוא. היה מושלג ויפהפה. חוויה מדהימה.

□ איך הייתה עבורך החוויה הזו כילדה?

כשהייתי קטנה חיכיתי ממחנה למחנה. ספרתי ממש את הימים. אני ואחותי חיכינו רק שזה כבר יגיע. זו הייתה אטרקציה עבורנו. עזרנו המון לקראת המחנה ואהבנו מאוד לרקוד. גם אימא שלי הייתה חלק בלתי נפרד. אימא דאגה לכל ענייני הביורוקרטיה של רישום האנשים שמגיעים. עשינו הכל לבד. אפילו את הפלאירים אבא הכין בעצמו. כשזה חזר מהדפוס, היינו מכניסים את ההזמנות למעטפות בעצמנו ושולחים ליעדים. זה היה פרויקט משפחתי. אף פעם לא היה צוות בתשלום או מזכירה.

אלו הזיכרונות העיקריים שלי מהילדות. אלה היו הנופשים שלנו. עשינו, סחבנו, תלינו, עבדנו והרגשנו מאוד חשובות. כל האנשים שעזרו לאבא במהלך השנים, נמצאים בקשר איתו עד היום.

□ אבא משה ואירית?

הערצתי את אבא, את היצירות והריקודים שלו. עד היום הריקודים של אבא נחשבים למיוחדים ושונים משאר הריקודים. הם מורכבים ויש בהם המון השקעה. כשהגעתי לארץ ב-1983, לימדתי בהמון הרקדות והשתלמויות את

בסבלנות את רזי הטכנולוגיה של מכשיר הטלפון שלו. שניהם ישבו יחד בחדרה של אלה בביקורו האחרון בישראל. אסקיו הביט באלה, נכדתו, בעיניו הכחולות, המזוגגות ומלאות הרגש והגאווה והקשיב בסבלנות להסבריה, והיא המשיכה: "וכשאתה רוצה לשלוח תמונה לאימא, אתה צריך ללחוץ כאן על סימן המצלמה כדי להוסיף אותה, טוב סבא?" אמרה אלה וחייכה לעברו. שניהם יזכרו לנצח איך הלכו יחד, לאורך השנים, להרקדות ומרתונים כשהיה מבקר בישראל. משה היה מביט באלה רוקדת ומרחפת במעגל וגאווה גדולה עטפה את כולו. בייחוד כשרקדה לצלילי הריקודים שחיבר. "זוהי השושלת הממשיכה שלי", תמיד חשב לעצמו.

סבא גר בניו יורק לפני שאימא שלי נולדה. הוא תמיד היה עבורי ה"סבא מארה"ב". כשהייתי קטנה, הוא היה מגיע בתדירות גבוהה יותר כדי לראות את נכדיו הקטנים כמה שיותר. סבא היה תמיד מגיע עם מזוודות מלאות במתנות יפות מארה"ב, כל מיני דברים שלא היו עדיין אז בישראל. היינו כל עולמם של סבא וסבתא.

סבא אהב מאוד לשחק איתנו ולעשות איתנו שטויות. כי הוא בדרן שכזה. הוא היה מגיע למסיבות שלי בגן ובבית הספר, ולמרות המרחק, תמיד היינו בקשר מצוין. סבא הוא אדם קליל מאוד, עם המון חוש הומור, וריקודי עם זה התחום שתפס את המקום הגדול ביותר בחייו. זו הפרנסה שלו ומהות החיים שלו. הכל סבב סביב המחול וריקודי העם. הלכנו יחד להרקדות רבות בארץ, והוא היה מביט בי כשאני רוקדת וגאה בי מאוד, בייחוד כשרקדתי את הריקודים שלו. אני הקשר שלו לריקודי עם במשפחה.

■ אבנר נעים - יוצר, מרקיד ושדרן רדיו

הכרתי את משה בתחילת שנות השמונים דרך הריקודים שלו. רק אחר כך הסתבר לי שהוא ירושלמי כמוני. כך נוצר הקשר הראשוני בינינו. כשהתחלתי לחבר ריקודים בעצמי ב-1990, משה אהב אותם והזמין אותי למחנות שלו בכל שנה.

□ איך היו המחנות של אסקיו בעיניך?

"הורה כף" היה המחנה הגדול בעולם. זה היה שם דבר. "הורה כף" הקיף רוקדים מכל העולם. אני השתתפתי במחנות הללו כיוצר, יחד עם שלמה ממן, מאיר שם טוב, גדי ביטון, נפתלי קדוש, מושיקו הלוי, דני דסה, ישראל יעקובי, שלמה בכר ועוד... אני חושב שהייתי בכ-15 מחנות. כל שנה.

מה שחיבר ביני לבין משה הוא הפשטות שלנו. אמנם לאסקיו יש "שיגעונות" ומורכבויות בריקודים, חיוביים כמובן, אבל יש בו גם המון מן הפשטות היפה. בנוסף, שנינו גדלנו על אותו סגנון מוזיקה: מוזיקה ערבית ומזרחית. השיח הראשון בין שנינו היה כששאלנו האחד את השני: "אתה מכיר את השיר הזה והזה?..." כך התחברנו. למשה יש חוש הומור טוב מאוד. היו לנו המון שיחות על אילו ריקודים יצליחו ברחבה ואילו לא.

במסגרת המחנות, משה השתדל "לשגע" את המחנה עם ריקוד מיוחד שחיבר לאותה השנה, וכך היה: פעם "הורה כף", שנה אחר כך "פני מלאך", "תגידי" ועוד...

□ ספר לי על משה אסקיו האדם, החבר

משה הוא חבר עבורי. אני חושב שאני היוצר שהיה קשור אליו הכי הרבה. הלכנו יחד לכל מקום: מרתונים, הרקדות, מחנות. משה הוא אדם עממי ופשוט, מוכשר מאוד, ומבחינה מקצועית הוא מושפע מהמון סוגים של מוזיקה. בעיקר מוזיקה בלקנית וערבית. יש לשנינו הרבה מאוד הומור ציני, וזה יצר חיבור טוב בינינו. בשנות ה-50 וה-60, לא קיבלו יוצרים כמו משה אסקיו או מושיקו הלוי בקלות. סגנונו של אסקיו הוא מזרחי, דבר שלא היה מקובל כאן בארץ. באותה תקופה רבקה שטורמן, גורית קדמן, היו בחזית, והמסד ששלט במחול העממי היה שייך להתיישבות העובדת והושפע רבות ממוזיקה מזרח אירופאית. אסקיו הביא עימו את המזרחיות והיה להם קשה לעכל את זה, על אף הכישרון הגדול שבלט לעין. בנוסף, משה ירד מן הארץ, והייתה על כך ביקורת מסוימת.

□ וודאי היו לכם חוויות משותפות

פעם אחת, בחורף קר מאוד, ערכנו קניות בניו יורק וקנינו קפה באחד מבתי הקפה באזור. הכבישים שם גדולים וסואנים ורצינו לחצות את הכביש, שהיה מורכב משני נתיבים ואי תנועה גדול באמצע. משה חצה לפתע במהירות את הנתיב הראשון בלעדיו, כשהוא אוחז את הקפה בידו, וכשהוא עצר באי התנועה, נדלק האור האדום לנהגי המכוניות שהיו מימינו. אחד הנהגים חשב שמשה מקבץ נדבות וזרק לו מטבע לתוך כוס הקפה שלו ונסע... עברו כשלושים שנה מהסיפור הזה, ועד היום אני צוחק בכל פעם שאני נזכר בו.

יום אחר בניו יורק, בתחילת שנות ה-90, בתקופת הוידאו והקלטות, רציתי לקנות מכשיר וידאו. הסתובבנו יחד בין החנויות וחיפשנו עבורי מכשיר איכותי. לפתע ניגש אלינו מישהו גדול מימדים, והציע למכור לנו וידאו בטענה שמכשירי הוידאו בחנויות יקרים מאוד. הצעתו של הבחור הייתה \$100. בדקנו את הקופסא והיא נראתה טוב. שאלתי את משה: "זה שווה לדעתך \$100?" משה הנהן בראשו לחיוב וחזרנו הביתה. כשהגענו פתחנו את

"כשאני שומע לראשונה מוזיקה שמוצאת חן בעיניי, אני חושב על ריקוד חדש ולאט לאט זה מתגבש בי. סגנון הריקודים שאני אוהב ומחבר הוא מורכב וקשה"

מעט הקלטות שהעברתי אליו לבקשתו, על גבי קלטות דיגיטליות (DAT) – רוקדים שמשה רצה לדיסקים ולא היה לו את המקור.

■ ירון כרמל – יוצר ומרקיד

אני מכיר את **משה אסקיו** כבר 20 שנה. ב-1999 הייתי בפעם הראשונה במחנה "הילולה" בארה"ב, מחנה של **גדי ביטון ומרים הנדלר** ושם היה גם משה. מאז אותו מחנה, נחשפתי לכל הריקודים שלו, גם אלה שאנחנו לא רוקדים פה בארץ. התחברתי מאוד אליו וכן אל **איילין ויינשטוק**, ותמיד

הייתה לי יראת כבוד כלפי שניהם. עם השנים, כשגדלתי והתמקצעתי, הרשיתי לעצמי להזמין אותו לחוגים שלי בארץ. משה מתמודד היום עם הגיל וההתבגרות שלו בצורה מדהימה. על אף השנים שחולפות ומקשות על הגוף באופן טבעי, **משה אסקיו** יוצר קסם מיוחד כשהוא נמצא בתוך המעגל. זה לא משנה אם אני מנגן את הריקודים הפשוטים שלו או המורכבים ביותר, הוא תמיד נכנס למרכז המעגל ורוקד, וכשהוא מרגיש שריקוד מסוים כבר "גדול" עליו, הוא מתחיל להצחיק את החברה שרוקדים מסביבו. משה תמיד דאג לומר לי מילים טובות ויפות, וזה חיזק אותי. כך, בעצם, התחיל ה"רומן" שלנו.

באחת הפעמים שארחתי את משה, לפני כארבע שנים, רקדנו יחד: **משה אסקיו, אבנר נעים, מימי קוגן, אלעד שטמר** ואני. בשלב מסוים משה ביקש שאנגן עבורו את "שיר החתונה" שלו. את הזיכרון הזה לא אשכח לעולם. ניגנתי את הריקוד, נכנסנו למעגל ורקדנו כולנו מסביב למשה. עד היום אני זוכר היטב את האושר שנסב על פניו. הרגשנו גיבוש מיוחד, כי זה נדיר שנרקוד את הריקוד הזה כולנו ביחד. עבורי ועבור כולנו היו אלה רגעי התעלות על חושית. הייתה אווירת קסם של ממש.

■ ובנימה אישית של הכותבת

"פני מלאך", "אילו ציפורים", "מה אברך", "דבקה כ"ף", "דבקה רמות", "דבקה גיד", "שיר החתונה", "תפילת מיכל", "ליה", "חניתה" – הם רק חלק מפרטואר ריקודי עשיר של היוצר משה אסקיו. לאורך השנים דאג משה לשתול את זרעי הפרחים שלו בגינתנו. והגינה שלנו הפכה לצבעונית ויפה, ולכל פרח אופי שונה וריח נהדר אחר. ואנחנו הרוקדים דאגנו להשקות ולשמר את הגינה היפה הזו בכל ההרקדות וכך גם נמשיך לעשות. תודה לך משה. הריקודים שמשה חיבר:

<https://www.rokdim.co.il/#/Guide/5abd2307db533225398b4b7a>

הקופסא והתחלנו לפרק את העטיפות לאט לאט. עטיפה, ואחריה עוד אחת, ועוד עטיפה, ועוד אחת...המון המון עטיפות, עד שנשארנו עם פאנל שחור, קטן וצר שיש בו רק כפתורים מודבקים ביד...

■ ירון מישר, מנהל אתר "רוקדים" ועורך מגזין "רוקדים-נרקודה"

את משה פגשתי לראשונה במחנה "הורה שלום" בניו יורק בשנת 1979. מהמחנה הזה הבאתי ארצה את הריקוד "בכרמים". לימדתי אותו ביום שני בחוג של **משה תלם** באוניברסיטה. נשבע שלימדתי אותו בדיוק כמו המקור. אין לי מושג מדוע בארץ רוקדים אותו משובש...

בתחילת שנות ה-80, כאשר התחלתי בהקמת ספריית ההקלטות לריקודי עם, התוודעתי לתקליטים שהפיק משה ושהיו ברמה גבוהה ביותר ביחס לתקליטים שהפיקו "תקליטים הלבנים" (עריכות מהעתקות של תקליטי מקור). משה הקפיד על ביצועים מוזיקאליים איכותיים לריקודים שחיבר ואשר לחלקם היו ריקודים אחרים בארץ (היושבת בגנים, דבקה עוד, על גמלי ועוד). משה כעס ובצדק על כך שההקלטה שלו למוסיקה של "דבקה עוד" שנכתבה במיוחד עבורו, נלקחה ובארץ חובר לה ריקוד אחר (מה שרוקדים אצלנו שונה מבארה"ב).

במשך השנים היו לנו הרבה מפגשים ואף הגעתי פעמיים ל"הורה כ"ף" כאורח של משה ולא ככוריאוגרף. במחנות אלה השתתפו רוקדים מכל הגילאים, ילדים עד מבוגרים. חלקם מדריכים מארצות העולם. המחנה שכן לחופו של אגם, בליבו של יער, בבקתות עץ קטנות ויפות. היה קסם במקום. היינו מנותקים מכל העולם. האווירה הזכירה לי את הקיבוץ הישן. ארוחות בהגשה עצמית, ישיבה על ספסלי עץ ארוכים, פלאפל ואוכל ישראלי.

אף כי לא באתי להדריך, משה דאג לי לחדר בצריף של המדריכים כדי שארגיש טוב יותר, וגם אפשר לי להציג ולמכור את עיתוני רוקדים ואת קלטות הוידאו שהיו אז לפני ה-DVD.

אני זוכר שבכל לילה המשכנו לרקוד למרות שהיינו אמורים לסיים, והתפתח סוג של "טקס" ספונטני למניעת הפסקת המוזיקה. הרקדות הלילה היו, לדעתי, לב ליבו של המחנה והעניקו "כ"ף" אמיתי למשתתפים. ההרקדות היו מלאות באנרגיה, שמחה של רוקדים ואווירה חמה וחברית. ריקודי המעגל תמיד נרקדו תוך אחיזת ידיים.

היה בינינו שיתוף פעולה מעולה בהקלטות הריקודים ובדיסקים הראשונים שהפיק בסדרת "כ"ף", היו לא

פרסי המחול 2019 בפסטיבל כרמיאל

דוד בן-אשר
צילומים: דוד בן-אשר

גדי ביטון ומושיקו הלוי

למרב תחומי המחול העממי. אח"כ קבענו אפיון לכל קטגוריה, תנאי סף להגשת מועמד ומאפייני שיפוט. הקמנו 2 וועדות מיון ראשוני, האחת לתחום ריקודי העם והשנייה לתחום להקות המחול הישראלי.

אחרי המיון הראשוני הגיעו לשלב הגמר מספר מועמדים בכל קטגוריה, מהם נבחרו זוכים סופיים לכל קטגוריה ע"י 2 ועדות שיפוט נוספות. בסה"כ הוגשו מאות שמות של מועמדים, מהם הגיעו לשלב הסופי כ-70, ומתוכם, כאמור 18 מקבלי הפרס בכל קטגוריה.

ואלה מקבלי הפרסים:

1. בתחום ריקודי עם

ריקוד מעגל: ליבי - יובל טבשי

ריקוד זוגות: על קצות האצבעות - שלמה ממן

מרקיד השנה: אבי אמסלם

מרקידת השנה: פנינה קליין

מרקיד ילדים: ד"ר לוי ברגיל

מרקידת נשים: אתי מעודה

פסטיבל המחולות בכרמיאל חגג השנה יומולדת 32. הפסטיבל, שינה דפוסים, החליף תפיסות, החליף ומחליף בעלי תפקידים, אך לעולם שריר וקיים ומחולל... אין ספק שהפסטיבל הזה חולל מהפכה בדימוי של המחול העממי והפולקלוריסטי בהווה התרבותית של מדינת ישראל. עצם היותו עממי בתפיסת העולם, מעמיד אותו במקום שווה לכל נפש, וכך מוצאים מאות אלפים את מקומם כשותפים או כצופים בפסטיבל זה.

המדור לריקודי עם במשרד התרבות והספורט, העניק, זו שנה שנייה, את פרסי המחול הישראלי והפעם במסגרת פסטיבל כרמיאל (בשנה שעברה התקיים הטקס במסגרת פסטיבל אשדודאנס, כשמימון הפרסים היה על ידי עיריית אשדוד).

□ מסביר גדי ביטון, יו"ר המדור:

במדינת ישראל מחלקים פרסים בתחומים שונים, כמו פרס ביטחון ישראל, פרס החינוך, הכלכלה, האקדמיה, פרסי ספורט, איכות הסביבה, שמירת הטבע, פרסי הזמר ועוד. הגיע הזמן להעלות גם את רף החשיבות של תחום ריקודי העם, שאכן תופס מקום של כבוד ועניין בקרב מאות אלפי אזרחי המדינה.

כמו שמעטרים את זמר השנה, מלחין השנה, סרט השנה (פרס אופיר), מחזה השנה וכו', כך מן הראוי לעטר את היוצרים בתחום ריקודי העם, וכך עשינו. כך יעשה גם בשנים הבאות. בחרנו בפסטיבל כרמיאל כמקום הראוי לעריכת הטקס, שהיה מכובד מאד, תחילתה של מסורת ראווה ויפה.

□ יו"ר וועדת השופטים, הכוריאוגרף אורן הללי, מסביר את דרך קביעת הקריטריונים והליך השיפוט:

תחילה עסקנו באופן מעמיק בקביעת הקטגוריות, כדי שתכסינה מגוון תחומים רחב ויציגו מועמדים רבים לפרסים. קבענו 18 קטגוריות, שתיתנה ביטוי

אורן הללי,
יו"ר וועדת השופטים

■ פרס אקו"ם למושיקו הלוי

יו"ר אקו"ם, **יוריק בן דוד**, העניק פרס מיוחד על יצירת מוזיקה לריקודי עם, למרקיד המלחין והיוצר **מושיקו הלוי** (87). מושיקו, עם היסטוריה ארוכת שנים בתחום המחול העממי, הלחין את רוב המנגינות למאות הריקודים שיצר. למעלה מ-160 ריקודים הלחין מושיקו, שהפכו עם השנים לנכסי צאן ברזל בריקודי העם הישראליים.

את הטקס הנחתה בכישרון והומור הרקדנית המוכרת **אנה ארונוב**, בליווי מצגות עם סיפורם האישי של הזוכים. להקות ריקוד הופיעו במהלך הטקס שנערך בנוכחות בני המשפחות ואנשי המחול בארץ ובחו"ל.

שרה אנה ארונוב

■ תחרות המחול העממי

בתחרות יצירת ריקודי העם זכו בפרסים
 "איזון" – גליה בוארון
 "את דומה לי" – פנינה קליין
 "מדברים בשקט" – ספיאזק עילי

■ תחרות הכוריאוגרפיה לבמה

"אם נדע לאהוב": להקה "הייצוגית משגב" – כוריאוגרפיה **דגנית רום**. "הניגון": להקת "כרמי מחול כרמיאל וסינופסיס טבריה" – כוריאוגרפיה **דורון גואטה**
 "חנה'לה התבלבלה": להקת "צבעי מחול חדרה", כוריאוגרפיה – **איציק כהן**
 בהרקדת הסיום של הפסטיבל התקיים מצעד

תגלית השנה: **תמיר שרצר**
 פרס היצירה: **אבנר נעים**
 חשיפת מחול ישראלי במישור הבינלאומי:
משה אסקיו
 מפעל חיים: **יואב אשריאל**.

2. בתחום מחול במה

ריקוד אתני: משב רוח ים תיכוני – **איציק כהן**
 ריקוד הורה: רגעי אביב – **לירן זכריה אמיר**
 ריקוד אפרוחים: חוטים של גשם – **עדן כהן סרי**
 ריקוד ישראלי עכשווי: אגדה יפנית – **ליאור תבורי**
 עיבוד מוסיקלי: **פיני שפיגלר**
 מנהל להקה: **שולה שמידק**
 תגלית השנה: **דורון גואטה**
 מפעל חיים: **ד"ר דן רונן**.

הרקדה במגרשי הטניס בפסטיבל כרמיאל

ריקודי שורות
 טוי - אלעד שטמר
 טקללי - אייל אליהו
 קולומביאנה - הדר ג'יבלי

■ מחווה מיוחדת לשלמה ממן

אירוע מרגש התקיים בערב הנעילה, בסיום של מופע הנעילה - הפתעה שהכינה מפיקת המופע **ליאת כץ פרחן לשלמה ממן**, המנהל האמנותי של הפסטיבל. רקדנים ותיקים שרקדו בלהקותיו של שלמה רקדו את מיטב ריקודי הבמה שיצר שלמה ללהקותיו במהלך השנים.

בסיום שרה **ליטל ממן**, ברגש וכישרון רב, לכבוד אביה את השיר "רוקדת" ללחן של **נעמי שמר** ולמילים שכתבה **עדי גבאי-לב** במיוחד לאירוע זה.

ראש העיר העניק תשורה מיוחדת לשלמה לנוכח מחיאות כפיים סוערות של אלפי הצופים בקהל העצום. היה זה טקס מחווה, בהפתעה, לכבוד **שלמה ממן** המסיים את תפקידו כמנהל האמנותי של הפסטיבל ב-20 השנים האחרונות. אין ספק ששלמה הטביע חותם בל יימחה בעיצוב דמות הפסטיבל ותכניו, כמו גם בעיצוב כוריאוגרפי לאורך שנים, של מאות מופעים שבוצעו על ידי להקות רבות מעל במת הפסטיבלים. כבוד והערכה ליוצר המוכשר, המשפיע והצנוע - **שלמה ממן**.

להקת מקסיקו בכרמיאל

הריקודים האהובים ביותר של שנת 2019. במהלך ההרקדה נחשפו ונרקדו הריקודים שנבחרו בעוד מועד בסקר אינטרנטי שהופץ לכל העולם. בהרקדה נכחו ושרו מספר זמרים שהריקודים לשיריהם נבחרו בסקר. ואלה הם הריקודים האהובים והנרקדים ביותר, על פי ההצבעות למצעד הריקודים הגדול:

ריקודי מעגל

בראשית: **עילאי ספיבק ושרון אלקסלסי**

ליבי: **יובל מעיין**

ענני: **מיכאל ברזילי**

היחידה: **יובל מעיין**

מישהו איתי כאן: **אלמוג בן עמי ומיכאל ברזילי**

ואם תבואי אלי: **גדי ביטון**

סלחי לי ילדה: **שמוליק גוב ארי**

ארבע עונות: **גדי ביטון**

שובי לביתך: **תמיר שרצר**

לנשום קצת: **דודו ברזילי**.

ריקודי זוגות

שקופים - **גדי ביטון**

פלאברה - **אבי לוי**

היינו שניים - **שגיא עזרן**

על קצות האצבעות - **שלמה ממן**

אהבה זו הפואנטה - **שגיא עזרן**

חצאים - **רפי זיו**

בלב - **גדי ביטון**

אישה שלי - **ירון כרמל**

שוב לאהוב - **איציק בן דהן**

פרחים במדבר - **שגיא עזרן**

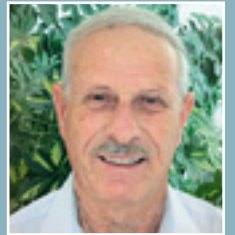
משה קונינסקי, ראש העיר כרמיאל

פסטיבל זה הוא הראשון בהנהגתו של ראש העיר החדש **משה קונינסקי** שנכנס השנה לנעליו הגדולות של ראש העיר הוותיק **עדי אלדר**. ניכר בו, בראש העיר החדש, שהוא כבר מדלג בצעדי מחול בטוחים ובהתלהבות נעורים, בין אירועי הפסטיבל הרבים, ובדברי ברכתו את אלפי הצופים, כבר הזמין את כולם לפסטיבל ה-33 שייערך החל מה-30.6.20.

פסטיבל אשדודאנס חגיגת פאר של ריקוד וזמר

חבורת המייסדים בתמונה משותפת

דוד בן-אשר
צילומים:
דוד בן-אשר

- 4 ימים של שכרון חושים במחול וזמר בפסטיבל המחולות אשדודאנס.
- מחווה מיוחדת למייסדים - מפגש מרגש של וותיקי המרקידים והיוצרים בישראל.
- ראש העיר: אבי לוי לא הניח לי ועכשיו אנו על מפת העולם.

חלק מערכי החינוך שלנו, זה אופי העיר אשדוד. האוכלוסייה שלנו מורכבת מיוצאי 99 ארצות מוצא, עיר רב תרבותית, מגוונת ויצירתית. העושר התרבותי, היופי של המקום הוא סיפורה של העיר. פסטיבל המחולות שלנו הוא פרי רעיונו של ראש מחלקת המחול **אבי לוי**, שהגה אותו כבר לפני 15 שנה. משך השנים הוא, אבי, לא נתן לי מנוח בשכנוע בייתכנות המפעל הגדול הזה. היו ספקות והתלבטות לא קטנה באשר לאפשרות להרים אירוע בסדר גודל כזה. לבסוף, עיניך הרואות, מעל המשוער. זה כמובן גם נותן תנופה לחשיפה הבינלאומית של אשדוד. רוקדים רבים מגיעים מחו"ל ונהנים אצלנו. כן, הפסטיבל הזה כבר נקבע כמסורת, ונמשיך בו כמו שהוא מתקיים ביצירה הגדולה שלו.

■ מחול וזמר לאין קץ

שני מופעי האמפיתיאטרון (8,000 כיסאות - סולד אוט), נבנו על השילוב המלהיב של המחול והזמר. תזמורת חיה של 20 נגנים, כוריאוגרפיות מרהיבות בהפקת טובי המפיקים והכוריאוגרפים עם נושא מרכזי יהודי-ישראלי במהותו.

מ שהו חדש באוויר - מרענן, צעיר, תוסס, טרי, מחויך, אווירת הפנינג המוני - עממי ומקצועי כאחד. פסטיבל המחולות השלישי של אשדוד, התקבע כבר בתודעת חובבי המחול כעוד אירוע בו יוכלו לממש את כל האמביציות הריקודיות, הן בצפייה במיטב מופעי הבמה והן בהשתתפות אישית בהרקדות המוניות ללא גבול.

עשרות אלפים, ובהערכה זהירה מעל מאה אלף, נטלו חלק בחוויה המסעירה שנמשכה 4 ימים של שכרון חושים. מכל קצוות הארץ ומקצווי תבל באו לחגיגה הגדולה של הריקוד, הזמר והקולינריה המפורסמת של אשדוד. והרוח הקרירה, הרצינות בסימפוזיונים המחכימים, סדנאות היצירה והפעלות הילדים בהמוניהם - הכל מכל כל.

□ ראש העיר **יחיאל לסרי** בראיון ל"רוקדים":

אשדוד עיר יפה ומטופחת ואנחנו מעצמת תרבות. יש לנו 22 פסטיבלים בשנה בתחומים שונים. פסטיבל המחול הוא אחד משני המובילים והגדולים שלנו. זוהי דרך לטיפוח איכות החיים של תושבי העיר - מרכיב מרכזי על סדר היום המוניציפלי.

ראש העיר יחיאל לסרי

לשלמה גרוניך, תחרות ריקוד נולד, במת ריקודים משולבים, להקת מחולה בפרמיירה "אוריינטציה", תחרות כוריאוגרפיה, טברנה יוונית, מופע כסאות גלגלים, פלמנקו, להקום +30, **רותם כהן**, 2 סימפוזיונים, הרקדות המוניות עד חמש בבוקר.

בוקר מיוחד אורגן להרקדת 400 ילדים מבתי"ס בעיר, ביניהם ילדי החינוך המיוחד. חוויה מיוחדת ביוזמתה של המדריכה **רונית זוהר**.

■ מחווה מיוחדת למייסדים

דווקא הפסטיבל הצעיר והחדשני הזה מצא לנכון לתת את הכבוד וההערכה לוותיקים ביותר, למייסדים הראשונים אשר לפני עשרות שנים יצרו את התשתית התרבותית המיוחדת לעם ישראל – את ריקודי העם. אותם וותיקים שברקורד שלהם מאות, ריקודים הנרקדים עד היום, והמון ריקודי במה בארץ ובעולם, זכו לקבלת פנים מכובדת שלוותה בנאום מרגש של מנהל הפסטיבל **אבי לוי**.

אבי סיפר לחבורה הוותיקה את תולדותיו כיצור ומרקיד ואיך הושפע עמוקות מהם כמורי דרך לו ולשאר רוקדי ומרקידי ארצנו. אבי ציין את **משה תלם** כהוגה רעיון הכנס הזה. **רונית זוהר**, הדריכה את חבורת הוותיקים בסיוור בנמל אשדוד, בארוחת ערב חגיגית ובהענקת תג זהב והקצאת מקומות של כבוד בכל המופעים. כל אחד מחבורת המייסדים הנו שם בפני עצמו. המפגש ביניהם לווה בתפוחות שכם וחיבוקים, כעין כנס מחזורים של חברי ילדות, בני 80-90 כיום, שנפגשו אין ספור פעמים בעברם על פרקט הריקודים, או נכון יותר על החולות

ערב הפתיחה בהנחיית עיריית ענבי בכיכובה של **מירי מסיקה**, הסטנדאפיסטית **הדר לוי** ו-1800 רקדנים, העלו מופע בשם "מזל טוב" בו ביטאו להקות המחול את מיטב המסורת היהודית על שמחותיה בהוויית החיים המסורתית שלנו. על הניהול והיצירה – **שוקי, יניב ודורית הופמן, יוסי עטר, איתי חמו ואבי לוי**.

מופע הנעילה נקרא "קצוות" – עולמות מוזיקליים על במה אחת. חגיגה רב תרבותית עם 1,500 רקדנים בלהקות המובילות בישראל, תזמורת חיה, מזרח ומערב, קודש וחול, רוק ופופ, פיוטים וקלאסיקות ישראליות. אבנר נעים הנחה את המופע "שבויים" לכוריאוגרפיות של **ליאור תבורי ולירן מיכאלי**. הפיקו: **איתי חמו ויוסי עטר**. במופע זה שולבו זמרי הצמרת של ישראל – ברי סחרוף, שירי מימון, דיקלה, ריקי גל, אבנר גדסי, רבקה זוהר, גוסטו, אורית עטר, שמעון בוסקילה והמנצח תום כהן.

אירועים רבים ומהודרים ביותר היו בפסטיבל הזה, ואפשר להזכיר ביניהם את להקת קמע, מופע מחווה

הרוקדים מחו"ל בקבלת פנים אצל ראש העיר

400 ילדי אשדוד בהרקדה משותפת

להקת חולית זוכת תחרות ריקוד נולד

אלפים רוקדים במתחם הקשתות

המפגש הזה הנו מפגש חברתי גרידא עם כבוד לוותיקים אבל אין לו השפעה על המשכיות הדור. כיום אנו לא 'עם רוקד', אלא 5 עמים או יותר, והדור החדש לא יודע לגדל את הדור הבא. פעם היינו, מדריכי ומרקידי הארץ, נפגשים אצל **שלום עמר ז"ל** ואצל **יענקלה דקל ז"ל** - חבורה מגובשת של עשרות שנים. הייתה יותר אנושיות, היה רספקט זה לזה. אולי המפגש הזה שלנו, יקרין משהו על מרקידי הדור החדש, ישפיע על פירגון הדדי וגם יחזיר במשהו את הסגנון העממי של פעם.

□ **רעיה ספיבק, מבחינה בין "הראשונים" לבין "הוותיקים":**

הכנס לא ממש שיקף את המייסדים, שהם דור קודם לוותיקים משתתפי כנס זה. בכל זאת גם הוותיקים לדעתי, עשויים בכל זאת להשפיע על הדור החדש של ריקודי העם שלנו. עם זאת חשוב שהמפגש הזה יישא אופי מעשי כלשהו מעבר למפגש החברתי המצוין. קיים נתק בין ה'פעם' ל'עכשיו' וצריך לגשר על הפער הזה. זאת באמצעות ניצול הניסיון והידע של המייסדים, ותרומתם ההיסטורית בתחום המוסיקה והתנועה. במפגש הוכנה הופעה מרנינה על ידי קבוצת בנות שהופיעה בריקוד "ניגונו של יוסי".

הריקוד הזה חובר על ידי **רעיה ספיבק** למנגינה שחיבר בעלה **יוסי ספיבק ז"ל**, שחיבר לחנים רבים והיה איש מוסיקה של ריקודי עם מן הבולטים בארץ. רעיה מספרת שאת ההשראה לריקוד הזה כמו גם לאחרים

והרצפות המחוספסות של חוגי ובמות הריקודים של פעם. כמובן שחלק ממייסדי המחול העממי שלנו, כבר אינם איתנו, ושםם הועלה כזיכרון נוסטלגי.

משתתפי כנס המייסדים הם: **יהודה עמנואל, משה תלם, רינה מאיר, דני ונגה בן שלום, יזרעאלה כהנא, עדנה קוה, רעיה ספיבק, צבי הילמן, רותי פרדס, אביבה אורי, תרצה הודס, איצ'ה גיל, חיים שרון, שרה גוטמן, חיליק כרמלי.**

עוד הוזמנו ולא הגיעו מסיבות שונות: **מושיקו הלוי, יואב אשריאל, ד"ר דן רובן, מוסיא אשכנזי, יענקלה דקל ז"ל, סעדיה עמישי, ישראל יעקובי, רותי אשכנזי, דן בירון, אילה גורן קדמן.**

משה תלם ורעיה ספיבק, ממשתתפי המפגש סיפרו לי על תנועת הריקודים בהיבט של המשכיות, השפעת דור המייסדים על מרקידי ימינו, על תחושת החברות של וותיקי הרוקדים.

□ **אומר משה תלם, שגם העביר סדנה מוצלחת במסגרת הפסטיבל:**

אפשר לומר שהשפעתנו על מה שהולך היום זניח ביותר. היום רוצים לחדש משהו בסגנון אמריקה או משתמשים במוסיקה יוונית, תורכית, ערבית. איבדנו את החשיבה של תרבות ופולקלור ישראליים. לא נשמרת הישראליות. פעם ארגון המרקידי יצר השתלמויות שיצרו אחדות ארצית, לעומת פיצול הרפרטואר בין החוגים כיום הגורם לניכור בין קבוצות הרוקדים בארץ.

להקת מחולה במופע אוריינטציה

מפיקי התחרות הם **ירון בן שמחון ושולי גלברג**.
ואחרי פסטיבל כזה, מן הסתם עינינו נשואות בכמיהה
ליוני 2020.

■ המנון לאשדודאנס

אשדודאנס כגלים על הים הכחול
בתנועה אין לה סוף של ריקוד ומחול,
יד ביד אלפים, מעגל של אחווה,
בריקוד של חיוך אהבה וחדווה.

צעד צעד עוד ועוד
כך נרקוד אותך אשדוד.

היא לחוף ים תשכון עלי דיונות של חול,
והיום עיר ואם של מחר ואתמול,
אל מרחב הקשתות מקצווי התבל,
ילדים וזקנים - עם רוקד - ישראל.

צעד צעד עוד ועוד
כך נרקוד אותך אשדוד.

על במות של פרקט, על חופים ודשאים,
וימים ולילות של צלילים וצבעים,
מתרונן העולם משתולל וסוחף
פסטיבל אשדודאנס איזה כיף איזה כיף.

צעד צעד עוד ועוד
כך נרקוד אותך אשדוד.

דוד בן-אשר

שלה (ויניקהו, מה נאוו, נולדתי לשלום, תן לי את היום
הזה) קיבלה **מגורית קדמן**, הנחשבת ל'אימא' של
ריקודי העם בישראל.

הנה כי כן, גם מפגש לכאורה חברתי נוסטלגי, הופך
לדיון ערכי קונצפטואלי, שכן הדבר נמצא עמוק
בנשמתם של היוצרים הוותיקים לדורותיהם.

■ ריקוד נולד - הכל חדש

בתחרות "ריקוד נולד" חוברו ריקודים שוודאי יתפסו
מקום של כבוד בחוגי הריקודים ברחבי הארץ בשנה
הקרובה. השלושה שריקודיהם נבחרו כטובים ביותר
על ידי חבר השופטים הנכבד זכו לפרסים כספיים של
בין 3,000 ל-15,000 ₪.

מקום ראשון הוענק לכוריאוגרף **לירן מיכאלי** עבור
הריקוד "הורה גאיה" ובהדגמת להקת חולית. מקום שני
ל**שולמית רדה** עבור הריקוד "ניגון שמחה" בהדגמת
רוקדים אקראיים. מקום שלישי ל**תמיר שלו** עבור
הריקוד "היא לא תבוא" בהדגמת רוקדים אקראיים.
ברכות לזוכים.

מערכת "רוקדים-נרקודה"
וכל החברים
משתתפים בצערם של
אייל קרבליניק ומשפחתו
עם מות אביו **אברהם קרבליניק ז"ל**

משהו חדש
באוויר -
מרענן, צעיר,
תוסס, טרי,
מחויך, אווירת
הפנינג
המוני - עממי
ומקצועי כאחד

פשוט אנשים רוקדים גם בפולין...

מאיה גבע

ריקודי עם בפולין? בוורשה? לפולנים שאינם יהודים? מסתבר שכן. יש שם חוג ריקודי עם שפעיל למעלה מעשרים שנה. **מיכל בכר**, חברתי, הוזמנה להעביר שם סדנת מחול בחודש נובמבר 2018 ואני התלוויתי אליה.

זו הסדנה העשירית במספר שמתקיימת בוורשה. לא שחשבתי לנסוע אי פעם לוורשה אבל הנה החיים מספקים הזדמנויות אז למה לא, ובכלל זו הזדמנות מצויינת בשבילי ללמוד רוקדים יפים של **מושיקו יצחק הלוי**, דבקות וריקודים בסגנון תימני כבקשתם.

אנחנו מגיעות, קצת מתרגשות מה יהיה איך יהיה ומה הם ידעו לרקוד ומה לא, ובכלל ארץ זרה, אנשים זרים, אבל ריקודי העם הרי זו סוג של שפה משותפת ששוברת את הקרח די מהר.

הסדנה התחילה ביום שישי והסתיימה ביום ראשון אחרי הצהרים. כשאנו מגיעות ביום שישי האולם ערוך עם דגל ישראל, שולחן כיבוד עליו יש נרות וחלות. היהודייה היחידה בקבוצת הרוקדים הפולנית היא זו שעורכת את הקידוש.

המחזה מהמם אותי, ניצבים לידי פולנים, לא יהודים, שמעריכים ומכבדים את המסורת והתרבות היהודית-ישראלית, את ריקודי עם שלנו, הם רוקדים איתנו במעגל ומחייכים ואני תוהה על כך, הם רוקדים לצלילי "אשרי האיש", "ידיד נפש", "מלך העולם" "עברי אנוכי" שירים בעלי משמעות יהודית מובהקת וזה ישר מעורר אצלי מחשבות. הם אמנם לא שרים את המילים כמוני, מניחה שהם לא מבינים, אבל את הצעדים הם לא מפספסים.

מיכל מלמדת "זכריה", ריקודו של מושיקו, ריקוד דבקה מיוחד שיש בו קטע משחקי של מוביל הקבוצה, ואני שוב חושבת שמושיקו גאון. הקבוצה הפולנית רוקדת באופן מדויק ויפה, הם משחקים את המשחק וצוחקים. בהמשך הסדנה מיכל מלמדת את "ההלך" ומספרת את הסיפור שמאחורי היצירה, וכשמבינים אז הרבה יותר מעניין לרקוד את זה! גם את "גמליאל" ו"אודה לך" היא מלמדת ובכל ריקוד מסבירה את הסיפור המסתתר מאחורי הריקוד במידה וישנו כזה.

לצד הריקודים מהעבר יש גם ריקודים עכשוויים כמו "הולך על מים" של אורן בכר, "רץ אלייך" של נורית מלמד, ובכלל הרפרטואר שלה נע בין חדש לישן, בין תימני לארץ ישראל היפה, במעבר תנועה נכון.

אני מתוודעת לאגה, בחורה צעירה שהחלה ריקודי עם לפני חודש בלבד וכבר מצטרפת לסדנה: "אז איך הגעת לתחום זה ודווקא לרקוד כאן?" אני שואלת. מסתבר שהיא ראתה פעם, כשהיתה עוד ילדה, את ריקודי העם בפסטיבל ריקודים ומחול, והיתה שם גם הפעלה קטנה של ריקודי עם. הרעיון ישב אצלה כמה שנים ולפני חודש חיפשה ריקודי עם ישראלים בוורשה באינטרנט וכך מצאה את החוג שנקרא "סנונית" והצטרפה לרוקדות.

היא מגלה לי להפתעתי שהחלה גם ללמוד עברית כי רצתה להבין את המילים והכתורות של שמות השירים... והיא לא היחידה.

פשוט אנשים

מילים ולחן: אורי דמארי

כל העולם מתקיים ונושם ועומד, רק בזכות אנשים כה תמימים,
נשמות טהורות שרוצות רק לתת לתקן ולבנות, להאיר ת'חיים.
העולם מתקיים ונושם ועומד, רק בזכות אנשים כה פשוטים,
אנשים באמת, באמת ובתמים,
פשוט אנשים.

רוקדים גם בפולין...

שאוהבת את ישראל, שמדברת בעברית שוטפת וקוראת ספרים בעברית, שרוקדת יחפה, ומרגישה יהודייה וישראלית הגם שלא ביקרה בישראל בעשרים השנים האחרונות. מוניקה מרגישה כה מחוברת שבחורה ללמד את הריקוד "פשוט אנשים" של נורית מלמד בסדנה ומסבירה שמילותיו נגעו בה.

ביום האחרון לסדנה חל יום העצמאות של פולין. אנו מגיעות לאולם ומקבלות את דגל פולין. הרוקדות הפולניות שרות את ההימנון אחת מהן אומרת לי כי היא שמחה שדווקא ביום העצמאות של פולין אנחנו כאן, רוקדים ריקודים ישראלים. לרגל האירוע משמיעה מיכל את ריקוד הזוגות "מזורקה" וכולם רוקדים בהנאה.

לסדנה זו הגיעו גם רוקדים מחוץ לפולין, **מייקל** מלונדון, עוד כמה חבר'ה מצ'כיה וזוג בנות מגרמניה. בכל הקבוצה הנפלאה הזו שרוקדת איתנו יש מיעוט יהודי. לא להאמין! הרוב אינם יהודים, והם מתחברים לריקודי עם של מדינה קטנה במזרח התיכון. הייתי מצפה שיתחברו לשירים, למילים, ולמסורת של עמם, אבל הם לא מבינים את שלנו ויחד עם זאת רוקדים בהתלהבות... תופעה.

כשאני ממשיכה לשאול אנשים על הסיבה להשתתפותם בריקודים, אין להם ממש תשובות. הם מחייכים. הם פשוט אוהבים את ריקודי העם הישראליים בלי שום הסברים, רק רוצים להרגיש מחוברים, שייכים.

מיכל לימדה בסדנה אחד עשר ריקודים יפים והשמיעה רפרטואר מגוון שחלקו היה ידוע וחלקו פחות. הם אהבו את הרענון והגיוון בריקודים שהסדנה העניקה להם. בסיום הסדנה הודו **למיכל** על הדרכה מקצועית, מעט מבודחת, נעימה וברורה, "אחת הטובות שהיתה להם", כלשונם.

מיכל באה ללמד ואני באתי ללמוד אודותם כך הסתבר לי במהלך שהותי שם. כשהבטתי מהצד בקבוצה הרוקדת, חשבתי לעצמי שזה לא משנה מה ומי ולמה - יהודים או פולנים נוצרים, הם רוקדים כי הם פשוט... אנשים.

אז בסוף הם גם יבינו וישירו את המילים, אני חושבת לעצמי, וזה מחזיר אותי לשאלה מה יש לרוקדות פולניות לחפש בריקודי עם ישראלים ובתרבות הישראלית.

המדריכה **מוניקה**, שמקיימת את החוג כבר הרבה שנים, מטפלת בתנועה שעובדת במרפאה עם סכיזופרנים, אבל פעמיים בשבוע, בימי שני וחמישי, היא עוסקת בחוג לריקודי עם. בכל מפגש הן רוקדות שעתים וחצי לערך.

החוג הוקם בוורשה בשנת 1995 בהדרכת **טובה גרוס**. לאחר מכן החליפה אותה **אלישבע שאול** ומדריכים אחרים לסירוגין במשך שלוש שנים ובסוף, בעשרים השנים האחרונות, בהדרכתה של מוניקה.

יש להם קבוצה מקסימה של בנות רוקדות **יוליטה, קינגה, איזבלה ואיבונה** שמארחת אותנו בחום. "קשה לי להסביר מדוע אני בריקודי עם אבל יש לי משיכה עזה לתרבות הישראלית", אומרת לי מוניקה, המרגישה לדבריה יהודיה. היא למדה באוניברסיטה ועשתה עבודה על אנטישמיות, לאחר מכן למדה יידיש, ועברית. אני שוב נפעמת מהעניין וההתעניינות בישראל.

כשאני מנסה שוב, להבין לעומק את מקור ההתעניינות, מעבר לכך שריקודי עם זה פעילות גופנית ומפגש חברתי, אומרת לי מוניקה שריקודים אלה הם בעלי משמעות נוספת עבורה בגלל ההיסטוריה והעבר של פולין בהקשר היהודי. אני מביטה מוקסמת בבחורה המאה אחוז פולנית

סיפורים קטנים מימים רחוקים

חלק ג': זיכרונות*

ציפורה דגן

מפנה והתפתחות סגנונות בריקודי-העם, חלו בעקבות כניסתן של צעדות הריקודים התימניים, שהשתלבו גם בחיבורם של ריקודים חדשים. בדומה לכך הייתה גם השפעתם של ריקודי "הדבקות" הערביות, שהובילו לרקוד גם בשורות. הכוח שהתבטא בצעדי "הדבקות" והמקצבים שלהן, שהיו לנו חדשים, נקלטו והשתלבו במהרה בערבי ריקודי-העם, כאילו היו אלה ריקודים "שלנו" עוד מימים ימימה.

את ריקודי "הדבקה" פגשנו לראשונה בכנסי הריקודים בדליה. לכנסים אלה הוזמנו גם רקדנים מהכפרים הערביים, שהופיעו בריקודי הדבקות. זכור לי היטב, כיצד ישבנו על אדמת המדרון בוואדי דליה וגיחכנו קמעה למראה ריקודי הדבקות שהיו זרים לנו ונראו בעינינו 'כריקוד מונוטוני המתמשך עד לאין סוף'. אך לאחר שהחלו ללמד בקורסים למדריכי ריקודי-העם לרקוד את ריקודי הדבקות, התאהבנו ואף נהנינו לרקוד דבקות.

שתי דבקות זכורות לי כמי שהיו הדבקות הראשונות שרקדנו - "דבקה דרוז" <https://rokdim.co.il/#/Dance/5abd2379db5332913c8b45b6>

ואתה יחד הופיעה הדבקה הישראלית הראשונה "עוזי וזמרת יה" <https://rokdim.co.il/#/Dance/5abd2397db533231398b4f6b>

מלחמת העצמאות תמה. מדינת ישראל קמה. הארץ קלטה עולים רבים שהגיעו ממחנות המעצר בקפריסין וגלי עליה גדולים שבאו לארץ, במיוחד מהארצות המזרח. ישראל - ארץ שלאחר מלחמה, ארץ ענייה, כואבת ופצועה. ישוב של כחצי מיליון תושבים, קלטו מספר כפול של עולים חדשים. אך למרות כל זאת לא חדלנו לרקוד!

ריקודי-העם הישראליים פשטו אל כל הישובים בארץ וריקודים חדשים חוברו. חלקם ריקודי מעגל ואחרים ריקודי זוגות, שאף הם נירקדים במעגלים. ריקודים בשורות החלו רק לאחר שלמדנו להכיר את ריקודי ה"דבקות". השירים והריקודים החדשים היו ביטוי לטבע שהחל לפרוח סביב, כאלה היו גם מחולות ושירים שהביעו ביטוי לאהבה ואחרים היו שירים לשבתות ולחגים. ריקודי-העם התרחבו תחילה בקיבוצים ובתנועות הנוער החלוציות, אך עד מהרה התפשטו אל כל הישובים בארץ ובמקביל התרבו מפגשי הקורסים למדריכים. קורסים אלו הביאו לתנופה בהפצת ריקודי-העם ואתם הוקדשה תשומת לב רבה גם להופעות מחול בטקסים שונים, במיוחד אלה שנחוגו בשדות, בחיק הטבע.

□ **מתי השתלבו ריקודי "הדבקה" בריקודי-העם הישראליים?**

בנות ובנים רוקדים יחדיו ריקוד דבקה

מקור החומר:

http://tziporadagan.blogspot.com/2016/07/blog-post_19.html

* ממחברתה של צפורה דגן מראשוני מדריכי ריקודי העם בארץ

הבאת ביכורים

■ המשפחה מתרחבת

לקראת תום מלחמת העצמאות נולד בנו הבכור, **עוזי דגן**. חשבנו לבחור בשם שיהיה ישראלי, ואולי אף שיהיה קשור למקורות התנ"ך. אך שני היבטים נוספים השפיעו על בחירת השם. האחד קשור היה בתקופת היותנו בפלמ"ח.

לאחר "השבת השחורה", כשהבריטים תפסו את מאגר שמותיהם של כל חברי הפלמ"ח, קבלנו תעודות זהות מזויפות, עם שמות מזויפים שכל אחד בחר לעצמו. שמו המחתרתי של מתי, בעלי, היה "עוזי קליין". החלטנו להנציח את השם המחתרתי ולקרוא לבנו הבכור בשם עוזי. אך הייתה לכך גם סיבה נוספת הקשורה לריקודים. אותה עת היה ריקוד הדבקה "עוזי וזמרת יה" פופולארי. אהבנו לרקוד אותו וכך נפלה ההכרעה ובנו הבכור קיבל את השם עוזי דגן.

קיץ 1952. השנים חלפו וכן שני נולד לנו. שוב התלבטנו בשאלה, באיזה שם נבחר? גם הפעם עמדו בפנינו אותם השיקולים ובחרנו בשם ארז. הפסוק "אם בארזים נפלה שלהבת", מופיע במקורות. עץ הארז ידוע כעץ יפה ומשובח, שאף הובא מלבנון לבניית בית המקדש.

הריקוד "אם בארזים", היה גם הוא פופולרי באותם ימים. אך הייתה לכך סיבה נוספת לכך שרציתי להנציח את השם הזה. רציתי לשמר את היותי סולנית הלהקה בריקוד זוגות זה **שרבקה שטורמן** חיברה והכינה אותו בעבורנו, למסיבה שערכנו לקראת גיוסנו לפלמ"ח בשנת 1945. כך נפלה ההחלטה ובנו השני נקרא **ארז דגן**.

שני ילדים / ושני שמות /
שני שירים / ושני מחולות /
ושניהם הינם גם מהמקורות /
ומארץ-ישראל היפה והמתחדשת !

מדריכים חדשים עלו, פרחו והתפרסמו, בנוסף **לגורית קדמן ורבקה שטורמן** שכבר הוזכרו.

בהם **יונתן כרמון, תרצה הודס, יואב אשיראל, זאב חבצלת, שלום חרמון, יז'ו, תמר אליגור, יענקלה דקל** ועוד. להקות וריקודים במופעי מחול החלו לפרוח גם הם. לא עוד שמלות מסדינים ישנים ולא עוד פסי "ריקמה" מצוירים על פסי בד שנקרעו מסדינים מרופטים.

במבט לאחור ניתן לומר ש"פסטיבלי המחולות בכרמיאל" כפי שהם כיום, אינם עוד פסטיבלים "לריקודי-עם ישראלים" בלבד, בדומה לאלו שהיו בדליה. אלא פסטיבלי מחולות עם מגוון רב של להקות מחול מהארץ ומהעולם, המופיעים במגוון ריקודים בסגנונות שונים, כולל ריקודי עמים אחרים.

חגיגת שבועות בקיבוץ מעגן מיכאל

באביב שנת 1948, נתבקשו אזרחי המדינה לעברת את שמות משפחתם, במקום "השמות הגלותיים", כדברי פנייתו של בן גוריון לעם. ביום א' באדר תש"ט, (2.3.1948) הגיע לקיבוץ פקיד, כדי להסדיר לכל אחד מסמך, שבו צוין שם משפחה ישראלי חדש. היו שבחרו בשמות מגוחכים ומבודחים, כגון: אגסי, תפוחי או אבטיחי. אך היו שבחרו בשמות רציניים יותר, הקשורים במקום עבודתם או במקצועם או כאלה הקשורים בטבע שסביבם. אך היו גם מי שבחרו בשמות משפחה חדשים, כשם של ריקודי-העם הישראליים !!

במחול הזוגות אל מול פני השמש השוקעת

הכוח שהתבטא
בצעדי "הדבקות"
והמקצבים שלהן,
שהיו לנו חדשים,
נקלטו והשתלבו
במהרה בערבי
ריקודי-העם,
כאילו היו אלה
ריקודים "שלנו"
עוד מימים ימימה.

**ריקודי-העם
הישראליים פשוטו
אל כל הישובים
בארץ וריקודים
חדשים חוברו.
חלקם ריקודי
מעגל ואחרים
ריקודי זוגות,
שאף הם
נירקדים
במעגלים**

■ מחולות בשדות

להלן לקט תמונות מחגי הקציר והעומר לחגי האסיף וחגי השבועות בקיבוץ מעגן מיכאל,

בטקסים שארגנתי, בשנים בהם הייתי מדריכת הריקודים בקיבוץ. שילוב דורות של רקדנים בטקס חג העומר בקיבוץ מעגן מיכאל.

ריקודי העם צמחו ופרחו. בקיבוצים החלו לחוג חגי טבע שונים בשדות, ואורגנו טקסים בהם שולבו שירים וריקודים שחוברו במיוחד לארועי החגים, שלובים יחדיו

עם ריקודים מוכרים שכבר נירקדים. בלטו במיוחד טקסי טבע הצמודים לחגים - חג העומר, חג הרועים, חג הביכורים חג המים, חג הגז ועוד.

להלן מספר תמונות ריקודים מטקסי חג אלה, שערכתי בשנות היותי מדריכת ריקודים בקיבוץ.

בטקסי הטבע שולבו ריקודים שחוברו במיוחד לאירוע החג ביחד עם ריקודי-עם שכבר נירקדו. ניתן לומר כי חלומם של הראשונים קם והתגשם. ונאמר בשמחה, שגם לנו ישנם כיום שירים וריקודי-עם מסורתיים!

מחולות בשדות

מחולות בשדות

חגיגת שבועות בקיבוץ מעגן מיכאל

מחול זוגות ברוח הערב - על אדמת השדה הקצור

מערכת רוקדים-נרקודה
המדריכים לריקודי עם והרוקדים שאהבת ואהבו אותך
כולנו המומים מהמוות הפתאומי שלך
חיה שיפמן ז"ל
ומשתתפים באבלה של המשפחה
יהי זכרה ברוך

איזון

זוכה מקום ראשון בפסטיבל כרמיאל 2019

גליה בוארון, ילידת העיר בת ים, עיר השוכנת על רצועת חוף מדהימה. בת למשפחה בת שמונה נפשות, השישית מבין ששת ילדי הבית. נשואה ליוסי ואימא לארבעה ילדים נפלאים.

גנת במקצועה עובדת במשרד החינוך כ-17 שנה. בעלת תואר שני בחינוך לגיל הרך, התמחות ב"התפתחות הילד". בעבר הייתה מאמנת כדור-רשת ושחקנית בליגת **מאמנט** - ליגה לאימהות. מדריכת פילאטיס, עובדת עם ארגון יד לבנים. מדריכה לריקודי עם.

לאחר מכן, בנוסף לחוג זה, המשכתי לרקוד בהפסקות בבית הספר וללכת לריקודים במתנ"ס הקרוב לביתי בערך עד גיל 16. מגיל 12 עד 15 רקדתי גם ג'אז. בגיל 17 הפסקתי לרקוד וזנחתי את תחום הריקוד לטובת לימודים, צבא, נישואין וילדים. ואז קרה הדבר ששינה את חיי בצורה מסחררת ועל כך אני מודה בכל יום.

גליה מספרת:

בילדותי, כשהייתי בערך בת 6, התקיים אצלנו חוג יחיד לריקודי עם, שכל השכונה רקדה בו. למרקידה קראו **פנינה ארן** (עמה אני בקשרים טובים עד עצם היום הזה). מזיכרוני עולה, כי הייתי מחכה בכליון עיניים לחוג זה. אהבתי להקשיב לצלילי המוזיקה, לרקוד, לפגוש את כל אנשי השכונה - ילדים, צעירים ומבוגרים.

לפני 3 שנים הוציאה עיריית בת ים קול קורא, בו ביקשה מגנות העיר, להצטרף לפרויקט שנקרא "מפליגים קדימה", זאת לאחר שהעיר זכתה בפרס חינוך בנושא חינוך אישי. מטרת הפרויקט הייתה לשים זרקור על הגנות ולתת להן להוביל תחום חדש יחד עם צוות שילווה וידריך. הפרויקט יכלול ליווי מקצועי תוך שינוי אקלים הגן, המרחב הלימודי ישתנה בהתאם, הגנת תקבל מענה לצרכיה לתחום שהיא חזקה בו ורוצה להביאו לגן.

הגשתי הצעה לפרויקט שיקרא "תנועה ומוזיקה כמפתחים ומקדמים מיומנויות קוגניטיביות". רציתי להכניס את הידע המקצועי שלי, בעקבות עבודת מחקר שעשיתי בנושא "התפתחות המוח אצל ילדים בגיל הרך בעזרת תנועה ומוזיקה". עבודה בה הראיתי שהקליטה, הזיכרון וכל התחומים הקוגניטיביים, מוטוריים, רגשיים, חברתיים, משתפרים בעזרת המחול - תנועה ומוזיקה.

לאחר שיחות עם מאמנת אישית שליוותה אותי, הבנתי כי החלום הכי גדול שלי הוא לשנות את סדר היום בגן ולהפוך את גן הילדים לסטודיו לריקוד/מחול תוך שינויים במבנה הפיזי בגן.

גרם לי להבין שהריקודים והיצירה של הריקוד, הפריחו בנפשי, בגופי ובעבודתי את רוח השמחה והעשייה, וגרמו לי להתאהב מחדש בעבודתי ובחיי שלי.

הריקוד "איזון" זכה, לשמחתי, במקום הראשון בתחרות הכוריאוגרפיה בפסטיבל כרמיאל. המעמד מאוד ריגש אותי והוכיח לי תמיד להאמין שכאשר אדם חולם, מתמיד ומאמין... אין ספק שהוא יכול להגיע רחוק. "אם תרצו אין זו אגדה".

מאז הזכייה, נחשפתי לקהל גדול של רוקדים ומרקידים המזמינים אותי ללמד את הריקוד בכל הארץ. כיום אני ממתינה להזמנות מחו"ל, וכרגע עובדת על ריקוד חדש. המסר שלי לאומה... חובה ללמד החל מהגיל הרך לרקוד, בכל גן ובכל בית ספר מכיתה א' עד י"ב. הרווח יהיה של כולם - ילדים, הורים, מחנכים.

תחלמו - תגעו - תעשו... והכי חשוב: תרקדו ובכך תתנו לעצמכם מתנה לחיים. **רבי נחמן מברסלב** אמר: "חייב האדם לרקוד כל יום לפחות ריקוד אחד אם במעשה אם במחשבה".

צעדי הריקוד

צורה: מעגל

מבנה: בית אחד 3 חלקים וקטע מעבר במחזור השני של הריקוד.
משקל: 4/4

חלק א': עמידה עורפית על קו המעגל.

1 - 8 שני צעדים איטיים על ק"מ החל בימין; צעדת חילוף בימין.

9 - 12 תוך התקדמות קלה על קו המעגל: שמאל שמאלה למ"מ ומעט לפני; ימין בשיכול מאחורי שמאל; שמאל לפני; שהיה.

בעקבות פרויקט זה החלטתי להירשם ל"קורס מדריכים לריקודי עם" בהנהלת **גדי ביטון**, על מנת שיהיה לי את הידע הנדרש ללמד את הילדים. במקביל התחלתי ללכת להרקדות, ללמוד את הריקודים. הרקדת הבית שלי הייתה אצל **אשר אושרי**, בקנטרי בת ים. אשר ליווה אותי לאורך כל הדרך, את הסטאז' שלי בהדרכה עשיתי אצלו והוא ה"מנטור" שלי עד היום. בתקופה זו נחשפתי לעולם מרהיב הנקרא ריקודי עם, פגשתי אנשים מדהימים שגרמו לי להתאהב בתחום זה מחדש.

לאחר סיום הקורס, הבנתי שחסר לי הידע המתאים לילדים שעמם אני עובדת בגילאי 3-10. נרשמתי לקורס נוסף של "ריקודי עם לילדים בגיל הרך" אותו העביר היוצר והמדריך המוכשר **ד"ר לוי בר גיל**. שדרך הלמידה שלו הבנתי את התנועות הפשוטות, החוזרות על עצמן, אותן עלי ללמד את ילד הגן.

הפרויקט ריקודי עם/ גן רוקד הצליח והחל לסחוף אחריו את ילדי העיר בת ים. לימדתי את ילדי הגנים, ריקודים לאורך כל השנה. בכל פעם שלימדתי נושא חדש הילדים נחשפו לריקוד המתאים לנושא או לאירוע.

הריקודים אצלי בגן תפסו תאוצה וגם ילדים שהגיעו כעולים חדשים מרוסיה, תורכיה, אתיופיה, השתתפו ומצאו שפה משותפת למרות שלא דיברו עברית ואף הגיע לגני משלחת מחו"ל על מנת לצפות בפרויקט.

בהמשך, בפתיחת השנה לאחר מכן, עשיתי סדנא לכל הגננות והסייעות בעיר בת ים, בנושא "פיתוח מיומנויות בשילוב תנועה ומוזיקה בגן הילדים". בטקס יום העצמאות ה-70 למדינת ישראל, הרקדתי את כל ילדי העיר בת-ים לצלילי הריקודים שהם למדו במהלך כל השנה.

שנה לאחר מכן המשכתי ללמד בבית ספר ריקודי עם לילדים בכיתות ה'-ו' והתחלתי לעבוד בערבים כמרקידה אצל **גדי ביטון**, בבקרים מדריכה ריקודי עם לגמלאיות במתנ"ס.

על הריקוד איזון גליה מספרת:

לשיר זה יש מקצב מאוד יפה ושונה. הוא מתחיל באופן איטי ואז הקצב משתנה. יש לו מקצב של היפ הופ, הורה. מספר רב של מקצבים מעולמות שונים.

המילים דיברו אלי. השיר מדבר על כך שבחיים אנחנו צריכים להיות באיזון, לא הכל שחור או לבן, דתי או חילוני, שיעבוד או גאולה. שיר הנותן הרבה חומר למחשבה לאדם שמקשיב לו.

בגלל שבתקופה זו חיפשתי דרך לגוון, לחדש ולאטגר את המקצוע שבו בחרתי - ההוראה. השיר "איזון"

"הבנתי כי
החלום הכי
גדול שלי הוא
להפוך את גן
הילדים לסטודיו
לריקוד/מחול
תוך שינויים
במבנה הפיזי
בגן."

- 16-13 כמו 9-12 החל בימין כלפי חוץ המעגל (בהתקדמות על ק"מ).
- 20-17 פסיעה בשמאל לפני; ימין מתרוממת בקשת מימין לשמאל; פסיעה בימין בשיכול לפני שמאל; שהייה.
- 24-21 צעדה תימנית בשמאל לאחור.
- 28-25 פסיעה בימין ימינה תוך פנייה ימינה כלפי ח"מ; שהייה; סגירת שמאל על יד ימין תוך כפיפת ברכיים וטפיחת הידיים על הירכיים; טפיחה נוספת בשתי הידיים על הירכיים.
- 32-29 פסיעה בשמאל שמאלה על ק"מ תוך פנייה שמאלה (הפנים למ"מ); שהייה; סגירת ימין על יד שמאל תוך מחיאת כף בידיים ישרות לפני; שהייה.
- 32-25 שיכול איטי בימין לפני שמאל כלפי מ"מ; שיכול איטי בשמאל לפני ימין כלפי מ"מ; צעדת חילוף בימין כלפי מ"מ תוך סיבוב וחצי של הידיים ישרות לפני ובקשת כלפי מעלה ולאחור ושוב לפני ולמעלה.
- 40-33 2 צעדים איטיים לאחור אל מ"מ החל בשמאל (הידיים עדיין למעלה); צעדת חילוף בשמאל תוך סיבוב שמאלה לאחור אל ק"מ תוך הורדת הידיים למטה.
- 44-41 הפנים למ"מ העברת משקל לימין; לשמאל; סגירת ימין על יד שמאל; מחיאת כף עם הידיים מושטות לפני.
- חלק ג' חוזר שנית
חלק א' וב' חוזרים שנית

קטע מעבר: בתנועה עם כיוון השעון בקצב מהיר

- 4-1 שיכול חילוף בימין שמאלה.
- 8-5 סיבוב ימינה בארבעה צעדים החל בימין תוך המשך תנועה על ק"מ עם כיוון השעון (הצעד השני קפיצה בשמאל).
- 12-9 שיכול בימין לפני שמאל; שמאל שמאלה ופנייה ימינה הפנים נכ"ש; ימין לאחור; שהייה.
- 16-13 צעדה תימנית בשמאל לאחור על ק"מ.
- 20-17 בתנועה נכ"ש: ימין ימינה הצידה על ק"מ; שמאל משכלת מאחורי ימין; ימין ימינה תוך פניה ימינה לאחור; שהייה.
- 24-21 כמו 17-24 החל בשמאל כשהפנים כלפי ח"מ ומסיימים עם הפנים למ"מ.
- 28-25 שיכול בימין לפני שמאל; שמאל במקום מאחור; פתיחה בימין ימינה תוך פנייה ימינה הפנים כלפי ח"מ.
- 32-29 כמו 25-28 החל בשמאל כשהפנים החוצה ומסיימים עם הפנים למ"מ.
- 36-33 העברת משקל לימין; לשמאל; סגירת ימין על יד שמאל תוך מחיאת כף כשהידיים מושטות לפני; שהייה.
- חלק ג' חוזר שוב פעמיים. בסוף הפעם השנייה במקום העברת משקל וסגירה עם מחיאה:
- 50-41 צעדה תימנית בימין; צעדה תימנית בשמאל; פסיעה בימין לפני אל מ"מ תוך הרמת הידיים; שהייה.
- חלק ב': הפנים למ"מ**
- 4-1 שיוף בימין כלפי מ"מ; קפיצה אל ימין; צעד בשמאל לפני; שהייה
- 8-5 קפיצה על שתי רגליים תוך הפניית צד ימין למ"מ; קפיצה על שמאל; קפיצה על שתי רגליים תוך פנייה ימינה (כתף ימין כלפי ח"מ); קפיצה על שמאל.
- 12-9 פניה שמאלה (הפנים למ"מ) ו: הנחת עקב ימין לפני; קפיצה אל ימין; הנחת עקב שמאל; קפיצה אל שמאל.
- 16-13 פנייה שמאלה כתף ימין למ"מ: העברת משקל לימין כלפי מ"מ; העברת משקל אל שמאל כלפי ח"מ; סגירת ימין על יד שמאל תוך פנייה שמאלה (הפנים כלפי ח"מ); מחיאת כף תוך הושטת שתי הידיים לפני.
- 32-17 כמו 1-16 כלפי ח"מ
- חלק ג': הפנים למ"מ**
- 4-1 ניתור על 2 רגליים בפיסוק; שהייה; 2 ניתורים על ימין תוך פניה שמאלה לאחור.
- 8-5 הגב למ"מ: שמאל שמאלה; שיכול בימין לפני שמאל תוך פנייה שמאלה (הפנים למ"מ); שיכול בשמאל לפני ימין; שהייה.
- 16-9 צעדה תימנית בימין; צעדה תימנית בשמאל.
- 24-17 פסיעה בימין לפני תוך הפניית כתף ימין ימינה למ"מ; שמאל בשיכול מאחורי ימין כלפי מ"מ; ימין במקום. צעדת חילוף במשאל כלפי חוץ המעגל תוך פנייה שמאלה חזרה אל ק"מ (הפנים למ"מ).

"חייב האדם

לרקוד כל

יום לפחות

ריקוד אחד אם

במעשה אם

במחשבה."

איזון

מילים, לחן וביצוע: חנן בן ארי

הנפש לא פראירית
ואת מה שחשבת
שחסכת
ברבות השנים היא תגבה
ממך עם ריבית של
משכנתא
תאזן את הכח
שלוט בלב עם המוח
ואז תוכל להשתחרר
ולזרום
ולחלום...

אתה צריך אשפוז
חפוז
אחינו אל תהיה שבוז
תזוז
מן העצבות אל השמחה
מחידלון לעשייה
תצא מתוך ההפיכה
משעבוד לגאולה

אתה צריך אשפוז
חפוז
אחינו אל תהיה שבוז
תזוז
מן העצבות אל השמחה
מחידלון לעשייה
תצא מתוך ההפיכה
עולם הזה
עולם הבא
משעבוד לגאולה

להתאבד על החלום באופן רציונאלי
למצוא ת'רגש בשגרת הריפיט
לשים תחפושת ולזכור ת'תכלית
ליצור פאנק-היפ-הופ ולשמור על
הביט
ושעדיין יקראו לזה מוסיקה יהודית?

מכל הגלויות מהן הגעתי
אפשר ליצור יבשת
אפגניסטן הונגריה ופרס
המתחמשת
אני רוצה מיזוג
הופך הפכים לזוג
אבל בשביל שזה יהיה תענוג...

אני צריך כיוון, איזון
כדי לצאת מהניון
מינון
בין רוח-נפש-נשמה
בין הרצון לעשייה
אש-רוח-מים-אדמה
בין היראה לאהבה

אתה צריך כיוון, איזון
כדי לצאת מהניון
מינון
בין רוח-נפש-נשמה
בין הרצון לעשייה
אש-רוח-מים-אדמה
בין היראה לאהבה

אני חושד שנעשיתי בינוני
דווקא אחרי שכבר חשבתי שאני
מתעלה באופן לא זמני
באה המציאות ועוררה את זיכרוני
אני אדם, מעפר באתי ולעפר אני
אשוב

הרוח המנשבת בי קרירה
בכל מצב שמנסה אני לשמור על
הגרוב
אני מקדים או מאחר בפעימה

אני צריך כיוון, איזון
כדי לצאת מהניון
מינון

בין רוח-נפש-נשמה
בין הרצון לעשייה
אש-רוח-מים-אדמה
בין היראה לאהבה

אתה צריך כיוון, איזון
כדי לצאת מהניון
מינון

בין רוח-נפש-נשמה
בין הרצון לעשייה
אש-רוח-מים-אדמה
בין היראה לאהבה

האם אפשר להיות קדוש
ולהישאר נורמלי?
להיות חופשי
בלי לעשות כל מה שבא לי
להתבגר
ולהישאר טוטאלי

הריקוד "איזון"
זכה, לשמחתי,
במקום הראשון
בתחרות
הכוריאוגרפיה
בפסטיבל
כרמיאל. המעמד
מאוד ריגש אותי
והוכיח לי תמיד
להאמין שכאשר
אדם חולם,
מתמיד ומאמין...
אין ספק שהוא
יכול להגיע רחוק.

אלכס הובר מתעד במצלמתו את האירועים החשובים של ריקודי העם

החוויות של אלכס

"היו ימים" - נוסטלגיה חודשית בנורדיה עם נורית גרינפלד

מזה שש שנים. נורית שגדלה על הריקודים הישנים, בוחרת את הרפרטואר במחשבה רבה. רואים שנעשו שעורי בית וההרקדה הוכנה בקפידה. הגיוון גדול ומיוחד. ההרקדה בנויה על ריקודים הנרקדים ושתמיד נרקדו. ריקודים המעוררים בנו נוסטלגיה לימים "הטובים".

נורית קורנת אהבה לרוקדים הרבים והרוקדים מחזירים לה באותה המטבע. ההרקדה תוססת ושמחה. תמיד, אבל תמיד, נורית מכבדת את הותיקים המגיעים לאולם - **סדי (סעדיה עמישי), מרקו בן שמעון, משה תלם** ואחרים. הפעם, לרגל המסיבה, **אמן אורח - הזמר איתמר כהן** ששיריו "רחל", "בלדה למעין" ואחרים, הינם נכסי צאן ברזל בריקודי העם הישראליים.

ברגע מסוים, כשנורית עמדה על הבמה, הסתכלתי על הפנים שלה צופה בקהל הרוקדים. יכולתי להבחין בחיוך ענק על פניה ובלחלוחית בעיניה - מתרגשת מהנעשה על רחבת הריקודים. נראה לי שהיא מבינה שהיא עושה משהו טוב.

הנה ההוכחה שהגענו לגיל 6

הגעתי להרקדה החודשית ביום שלישי לפנות ערב. חניתי וצעדתי לכיוון אולם הריקודים. המבואה מסודרת בסגנון ביסטרו צרפתי, מפות משובצות, אגרטלים קטנים ונרות.. אווירה מיוחדת כבר בכניסה. אני פונה ימינה, אל תוך האולם... הגעתי מוקדם... רק התחילו לרקוד....

וואו! איזו התייחסות מכבדת לראשוני היוצרים והמרקידים. קיר שלם מכוסה ב-16 תמונות של הראשונים עם כמה מילים על כל אחד. מצד ימין קיר מקושט ב"Happy BIRTHDAY" (יומולדת 6 להרקדת "היו ימים") ומלפנים במה מקושטת.

נורית משקיפה אל הדלת וניגשת לכל הוקד שנכנס ומקבלת אותו/אותה במאור פנים. עדיין מוקדם, אך האווירה בפנים כבר מעידה על הבאות. יש כבר מעגל רוקדים שאוחזים ידיים, מחייכים ושרים.

תוך זמן קצר הרחבה מתמלאת עד אפס מקום ברוקדים המגיעים מכל קצוות הארץ, אל הקסם המתרחש כאן פעם בחודש,

נורית מדגימה עם סדי עמישי

נורית, יואב, עליזה ואחרים

גריןפולד רוקדים

ספי, ליאור ואודי

נורית עם משה תלם

רוקדים גם בשורות

משמאל: עידית, אורלי, אייל, רועי, אורפז, נטע

שירו ביחד

משמאל: מיקי הובר, יעל יעקובי, גלעד צעיד, עדה אהרון

סיפורה של תאונת מחול

(מבוסס על מקרה שיקרה בהחלט)

ראובן רפ, סוכן ביטוח

לשבועיים. התקשר לשאול לשלומה והזמין אותה להגיע לחוג שקיים "לפחות לצאת מהבית ולקבל מצב רוח טוב". שירלי עברה טיפולי פיזיותרפיה כואבים ובסופם נותרה מגבלה בתנועות בכתפה והיא המשיכה לסבול כאבים. בהמלצת חברים פנתה לעו"ד וזה היפנה אותה לרופא מומחה שקבע לה 20% נכות.

כאשר שלום זמרוני קיבל מכתב רשום ובו דרישה מעורך דינה של שירלי להעביר אליו את פרטי הביטוח שלו, מאחר והוא עומד להגיש כנגדו תביעה בגין רשלנותו, שגרמה לתאונה שבה נפצעה שירלי לבנוני בספרד, הרגיש שלום, בראש ובראשונה, נבגד. הייתה זאת עבורו הפתעה ואכזבה עצומה.

שירלי, לה דאג כל כך, אותה ביקר כל הזמן, היה לה ידיד אמת. היא תובעת אותו. מאשימה אותו ברשלנות!?

כועס וממורמר פנה שלום עם המכתב לסוכן הביטוח שלו. הוא תיאר באריכות את פרטי האירוע. הרחיב על היחס המיוחד שנתן לשירלי ועל הביקורים התכופים בביתה. טרח אפילו לספר שקנה בספרד חבילה גדולה של שוקולדים ומייד משדה התעופה, בשוב הקבוצה מספרד, נסע לבקרה ולהעניק לה את השי המתוק.

מה רבה הייתה הפתעתו כשסוכן הביטוח שלו אמר לו, שלאירוע הזה, שהתרחש בספרד, אין כל כיסוי ביטוחי. "הביטוח שלך מגן עליך בפני תביעות בגבולותיה של מדינת ישראל. היית צריך להרחיב את הביטוח שיש לך על מנת שיגן עליך גם בפעילותך בתחום ריקודי עם בחו"ל".

שלום זמרוני היה המום. "אבל, עוד חברים שלי, עמיתים למקצוע, מקיימים "טיולים רוקדים" בחו"ל", אמר בכאב. "והם צריכים להרחיב את הביטוח שלהם לגבי פעילות בחו"ל", אמר לו סוכן הביטוח. אחרת, למקרה שיקרה בחו"ל אין כל כיסוי ביטוחי.

שלום זמרוני שכר את שירותיו של עו"ד ובתום המשפט קבע השופט כי יש לפצות את שירלי לבנוני ב-323,000 ₪ ועוד הוצאות עורך דינה בגובה 29,000 ₪.

המקרה הזה לא התרחש עדיין, אך הוא עלול לקרות! למען הסר ספק, חובה לבקש הרחבה לפוליסת הביטוח על מנת שפעילות הריקוד תכוסה גם בחו"ל. חשוב לדעת, לאחר ביצוע ההרחבה ע"ח חברת הביטוח - יורחב הביטוח לכסות רק את פעילות הריקוד בחו"ל, בהתאם לשיפוט בישראל. ולא את אירועי הטיול או ארגון הטיול.

שירלי לבנוני (שם בדוי) היא אחת מהרוקדות הקבועות של שלום זמרוני (שם דבר בעולם ריקודי העם. אבל, זה לא שמו האמיתי). שירלי משתתפת באופן קבוע בהרקדות ששלום מקיים. ויותר מפעם אחת בשבוע. בשבילה, ריקודי עם הם "טעם החיים".

בינה לבין שלום נוצר קשר מדהים. הוא מדגים ביחד איתה את הריקודים החדשים שהוא מלמד, מתייעץ בה כשהוא יוצר ריקוד חדש ומקבל אותה בפנים קורנות בכל עת שהיא מגיעה לחוג. מובן שבנשיקות על שתי הלחיים, כפי שמקובל. (לא ולא, אין ביניהם יחסים אחרים חוץ מאותם יחסי ידידות אמיצים שנקשרו בשל אהבתם לריקודי עם). כאשר שלום הודיע שהוא מארגן "טיול רוקד" לספרד, הייתה זאת שירלי שנרשמה ראשונה לקבוצה.

במסגרת הטיול יבקרו בצפון ספרד ויסיימו בברצלונה. משם יטוסו בחזרה לישראל. ותוך כדי, מידי ערב, ייהנו מריקודי עם במלונות בהם ישהו, בהדרכתו של שלום, שהבטיח להפתיע בריקוד חדש שיצר בהשפעת המוסיקה הספרדית. ואכן, התארגנה קבוצה שמנתה כ-40 חובבי ריקוד וכולם המריאו לספרד.

ביום השלישי לטיול, בתוך כדי ערב ריקודי עם במצב רוח מרומם, החליקה שירלי לבנוני. הנפילה הייתה כואבת. היא נפגעה באופן חמור בכתף ימין, הובהלה לבית החולים המקומי שם בישרו לה שהיא חייבת בניתוח כדי לאחות את השבר בכתף. בהתייעצות שנעשתה עם רופא מומחה מישראל ובשיתוף עם חברת הביטוח בה ערכה את הביטוח הרפואי לנסיעה לחו"ל, החליטה שירלי כי את הניתוח תבצע בישראל. היא הוטסה לישראל ואילו שלום וחבריה לטיול ולריקודים שנפרדו ממנה בצער, המשיכו את ה"טיול הרוקד". כאשר הגיעה שירלי לישראל נבדקה ע"י רופא מומחה כתף ואמנם נותחה, כמצופה.

מייד עם נחיתת הקבוצה בנמל התעופה בן גוריון, נסע שלום זמרוני לבקר את שירלי בביתה. הוא הביא עימו חבילה גדולה של שוקולדים להמתיק את כאביה. הוא כל כך הצטער על התאונה המצערת. סיפר לה כמה התעצב ושירלי הייתה זאת שניחמה אותו. "זה יכול לקרות לכל אחד" אמרה שוב ושוב.

למעלה משנה ארכה תקופת ההחלמה. בתקופה זאת היה עימה שלום זמרוני בקשר הדוק. הוא ביקר אותה אחת

אין לראות במאמר זה יעוץ. יעוץ ביטוחי פרטני ופתרונות ביטוח יינתנו בהתאם לנסיבות ולצורך הנדרש.